

MED

MODERNÍ EKONOMICKÁ DIPLOMACIE

DUBEN 2023
ČÍSLO 32

Jan Lipavský: UKRAJINSKÝ TRH JE VELKOU PŘÍLEŽITOSTÍ

Strana 2

ROZHOVOR

Šimon Pánek: Kdo chce uspět
na Ukrajině, musí tam jezdit

Strana 4

ČESKO-UKRAJINSKÉ VZTAHY

Pět pilířů pro rekonstrukci
a zapojení českých firem

Strana 16

POMOC PRO ZDRAVOTNICTVÍ

Česko darovalo operační sály i
zařízení pro urgentní příjem

Strana 21

Společně s vámi budujeme nová dopravní spojení s přístavem a zvyšujeme tak spolehlivost dodavatelského řetězce. Port of Antwerp-Bruges jako brána do Evropy a platforma 1000+ firem napříč průmyslovým, logisticko-dopravním sektorem s efektivním napojením na vnitrozemí. Pomůžeme vám vybrat řešení z různých druhů dopravy, které vám nejlépe vyhovuje.

Martin Hubeňák

Port of Antwerp-Bruges representative Central & Eastern Europe
 Martin.Hubenak@portofantwerpbruges.com

In tune with the world

OBSAH

- 2-3** > **Jan Lipavský:**
Ukrajina bude součástí EU
a je velkou šancí pro podnikatele
-
- 4-7** > **Šimon Pánek:**
Kdo chce uspět na Ukrajině,
musí tam jezdit
-
- 8-9** > **Tomáš Kopečný:**
České firmy mohou využít
podpory velkých dárců
-
- 10** > **Jevhen Perebyjnis:**
Česko je spolehlivým
partnerem Ukrajiny
-
- 11** > **Svaz průmyslu a dopravy:**
České firmy neuspějí bez
srovnatelných podmínek
-
- 12-15** > **Ukrajinská ekonomika:**
Cesta k obnově – od finanční
pomoci ke společným projektům
-
- 16-17** > **Česko-ukrajinské vztahy:**
Pět pilířů pro obnovu Ukrajiny
-
- 18-20** > **Energetika:**
EU a Ukrajina potřebují odolnější
energetiku i propojení trhů
-
- 21-23** > **Pomoc pro zdravotnictví:**
Nemocniční sál jako z katalogu
-
- 24-25** > **Vodní hospodářství:**
Voda s českou stopou
-
- 26-27** > **Humanitární pomoc:**
Česko poskytlo Ukrajině
přes miliardu korun
-
- 28** > **Nadějně technologie:**
Materiál, stáže,
ale i „požírač“ bakterií

Vážení čtenáři,

Ukrajinci na českou podporu v době ruské agrese nezapomenou. „Na to, jak jsme malá země, je naše humanitární pomoc zásadní a rychlá,“ dočtete se v rozhovoru se Šimonem Pánkem – zkušeným manažerem, znalcem Ukrajiny a ředitelem neziskové společnosti Člověk v tísni. Dobré pověsti budou moci využít i tuzemští podnikatelé, ale spoléhat pouze na ni by bylo ošidné. České firmy by podle Šimona Pánka měly konkurovat cenou, kvalitou, rychlostí dodávek, a také znalostmi reálií a jazyka.

Na rekonstrukci Ukrajiny jsme zaměřili toto číslo časopisu MED a také se jí věnujeme na webu Export.cz. Obnova napadené a barbarským způsobem bombardované země už začala a půjdou na ni obrovské částky od mezinárodních dárců. I toho mohou české společnosti využít. Vládní zmocněnec pro obnovu Ukrajiny Tomáš Kopečný a zástupci ministerstva zahraničí vysvětlují, jak je možné propojit ukrajinskou poptávku, českou nabídku a rozvojovou pomoc.

Uspět v nadnárodních tendrech ale nebude snadné, jak v rozhovoru pro Export.cz připustil viceprezident Hospodářské komory Tomáš Prouza. Právě tady vidí největší riziko, protože papírování často zabere víc času než připravit projekt samotný. „Musíme promyslet, jestli by třeba aspoň základní ministry pro vyplňování žádostí neměla připravit agentura CzechTrade ve spolupráci s Hospodářskou komorou,“ dodává.

Ani úspěch samotné rekonstrukce není předem jistý, jak ukazují zkušenosti zemí jako Irák, Afghánistán, Sýrie nebo Haiti. Klíčová je vize začlenění Ukrajiny do Evropské unie. Ta by se měla stát zárukou transparentního prostředí, které bude lákat poctivé podnikatele ze zahraničí. Hodně však záleží na tom, jak přesně bude evropská integrace vypadat. „Úspěšné obnovy Ukrajiny dosáhnete tím, že jí umožníte přístup na evropský trh,“ upozorňuje energetický odborník Jaroslav Míl. Kdyby se měla z této země stát natrvalo dotovaná oblast, byla by to cesta špatným směrem.

JAN ŽIŽKA
editor Moderní ekonomické diplomacie

UKRAJINA BUDE SOUČÁSTÍ EU A JE VELKOU ŠANCÍ PRO PODNIKATELE

Na ukrajinské území každým dnem dopadají ruské rakety a nezdá se, že by Kreml chtěl zabíjení Ukrajinců a ničení civilní infrastruktury v brzké době ukončit. Pro mnohé je těžké si představit, že ruská agresivní válka proti Ukrajině skončí a do země se vrátí normální život. Ale země se ruskému vpádu ubránila a je schopna svoji ekonomiku i stát modernizovat. Velkým impulsem pro modernizaci bylo i schválení statusu kandidátské země pro vstup do Evropské unie v červnu loňského roku.

Česko poskytlo Ukrajině jako jedna z úplně prvních zemí pomoc v dodávkách munice, zbraní i humanitární pomoci a máme díky tomu mimořádně dobré postave-

vlastní samosprávu a náboženskou svobodu. Přistěhovalci byli osvobozeni na dobu dvaceti let od daní a zproštění vojenské povinnosti. Většina Čechů našla svůj nový domov na území dneš-

na dnešním ukrajinském území podnikali nebo pracovali jako kvalifikovaní techničtí pracovníci zejména v pivovarech a cukrovarech. Jen v Kyjevě působili v té době desítky českých průmy-

» **Ministr zahraničí Jan Lipavský se během cesty na Ukrajinu setkal s prezidentem Volodymyrem Zelenským. Na jednání potvrdil, že Česko stojí za Ukrajinou. FOTO: MZV**

» **Modulární domky jako součást konkrétní materiální pomoci Ukrajině. FOTO: MZV**

ní. Navíc mají naše vztahy s Ukrajinci a působení v této zemi silnou tradici. Poté, co bylo v tehdejší carské Rusku v roce 1861 zrušeno nevolnictví, a země prodělávala bouřlivý průmyslový rozvoj, odešly na území dnešní Ukrajiny tisíce Čechů. Carská vláda lákala nové přistěhovalce řadou výhod, kterými bylo právo na koupi levné půdy a zakládání výrobních podniků, právo na národní školství,

ní Ukrajiny ve volyňských újezdech Rovno, Dubno, Luck, Žytomyr, Ostroh a dalších.

Podle sčítání lidu z roku 1897 žilo ve Volyňské gubernii 20 tisíc Čechů, převážně prosperujících rolníků, kteří si z domova přivezli technologie a výrobní postupy v ruském impériu neznámé. Další (přes 14 tisíc osob), kteří si většinou ponechávali rakousko-uherské občanství,

slových podnikatelů a stovky českých řemeslníků a dělníků.

Jedny z největších a nejlépe prosperujících továren v Kyjevě byly továrny českých zakladatelů a podnikatelů, jakým byl například Josef Křivánek, a také slévárna, kde měli rozhodující podíl synovci Josefa Křivánka, bratři Nejedlí. Josef Křivánek byl znamenitým cukrovarnickým odborníkem a organizátorem. Společně se Švýcarem

» Ministr zahraničních věcí Jan Lipavský spolu se zástupci české vlády v čele s premiérem Petrem Fialou přijel jednat do Kyjeva. Na programu byla kromě společného jednání obou vlád i diskuze o poválečné obnově Ukrajiny. FOTO: MZV

» Budoucnost Ukrajiny je v Evropské unii. Na snímku loňská demonstrace proti ruské agresi před Evropským parlamentem. FOTO: SHUTTERSTOCK

» Na pomoc při takzvané winterizaci, tedy přípravě na zimu, poslalo Česko na Ukrajinu také 500 topidel. FOTO: MZV

Jakubem Gretherem založil v Kyjevě továrnu na cukrovarnická zařízení, ze které se do konce 19. století stala největší strojírna na Ukrajině. Její zaměstnanci také založili první fotbalové kluby Kyjeva – Sokol a Slavii.

Průkopníky gymnastiky pak byli pánové Jiráček, Dvořák a Kovařík. Josef Petráš zase v roce 1912 otevřel ve známém domě Michaila Podhorského (na ulici Jaroslaviv val 1) kinosál pro sto osob

nazvaný Unikát. Češi pracovali i v dalších kvalifikovaných profesích jako železničáři, učitelé i vědci. Z nich nejznámější na Ukrajině je rodák ze Semína Vincenc Chvojka, který od roku 1876 působil v Kyjevě a díky svému objevu tripolské kultury je považován za zakladatele ukrajinské archeologie.

Češi mohou přispět k obnově a rozkvětu Ukrajiny i nyní. Země se stane v brzké

době členem Evropské unie a ještě dříve s námi bude sdílet jednotný trh a jeho pravidla. Pro aktivní a moderní české podnikatele, kteří mají v mezinárodní konkurenci co nabídnout, je ukrajinský trh a spolupráce s Ukrajinou obrovskou příležitostí již nyní a česká diplomacie je v tomto bude s radostí podporovat.

JAN LIPAVSKÝ,
ministr zahraničních věcí <<

FOTO: LIBOR FOJTÍK

Šimon Pánek: KDO CHCE USPĚT NA UKRAJINĚ, MUSÍ TAM JEZDIT

» „České firmy by se neměly spoléhat na to, že jim vláda zajistí kontrakty,“ říká Šimon Pánek, ředitel společnosti Člověk v tísni.

Šimon Pánek stojí více než třicet let v čele Člověka v tísni, největší nevládní organizace zaměřené na humanitární pomoc, která v regionu východní a střední Evropy vyrostla. Od roku 2014 působí tato renomovaná nezisková společnost také na Ukrajině,

kde od začátku války poskytla pomoc milionu lidem v hodnotě více než 2,3 miliardy korun. Jako zkušený manažer by si přál, aby o poválečných tendrech na obnovu země rozhodoval centralizovaný úřad v Kyjevě, a to za spoluúčasti hlavních vládních a mezinárodních

donorů. Sám ale zdůrazňuje, že by byla chyba čekat, až se začne o rekonstrukčních plánech rozhodovat. „Vídat se s lidmi, udržovat kontakty a být připraven přijít s dobrými, nepředraženými nabídkami,“ radí českým firmám Šimon Pánek.

SOS Sarajevo byla před třiceti lety první velká sbírková akce Člověka v tísni. Podařilo se shromáždit pár desítek milionů korun. V rámci současné sbírky SOS Ukrajina jste vybrali

již přes dvě miliardy. O čem to svědčí? Stali jsme se západní společností, kde je pomáhat normální?

Těch důvodů je vícero. Jeden je určitě ekonomický. SOS Sarajevo vyneslo během dvou let 60 milionů korun, což je vzhledem k tehdejšímu platům ekvivalent řekněme dnešní půl miliardy. Část společnosti je už ekonomicky dobře zajištěná, před třiceti lety řada Čechů cítila, že by jim naopak mělo být pomáháno. Za posledních třicet let určitě vzrostla důvěra k naší organizaci, dokázali jsme si vybudovat značku. Pomáhali jsme na řadě míst doma i v cizině, lidé o nás mají představu. Z částek odeslaných na účet SOS Ukrajina víme, že nejde jen o individuální dárce, ale také o rodiny, instituce, firmy.

Dalším důvodem je fakt, že válka na Ukrajině je na rozdíl od té jugoslávské jednoznačná, pro mnoho lidí lépe čitelná. Je to invaze putinovského Ruska vůči jinému státu. Což vede k tomu, že na účet SOS Ukrajina posílají peníze i lidé, kteří třeba nechtějí podporovat zbrojení, ale mají zájem pomáhat napadené zemi. A napadá mě ještě jeden důvod: jednoznačná pozice české vlády. Od počátku války se o ni můžeme opřít.

Válka na Ukrajině trvá už rok. V Česku je přes půl milionu uprchlíků, řada Ukrajinců jsou vnitřní vysídlenci, do toho jsou tu stále oblasti zasažené bojem. Kam se pomoc bude orientovat? Kde je nejdůležitější?

Důležité je vše z toho, co jste jmenoval. My spíše rozdělujeme pomoc pro samotnou Ukrajinu na tři velké regiony, z nichž každý potřebuje něco trochu jiného. Západ země, tedy Zakarpátí, Lvov a okolí, nemá tolik kritické infrastruktury, na niž by Rusové útočili – i proto sem odešel asi milion lidí, kteří tu v takzvaných kolektivních centrech žijí ve velmi nuzných podmínkách. Jejich domovem jsou teď školy, turistické základny, sanatoria, ale i kulturní domy nebo obřadní síně. Často jde o místa, která řadu let vůbec nefungovala – a teď je tam třeba padesát lidí naráz. Tomu odpovídají i jejich potřeby. Snažíme se dovybavit toalety, sprchy, kuchyně. Zajistit přívod a odtok vody. A také dodat třeba pračky,

kamna, zajistit místa pro děti, psychosociální podporu, leckde i dodávky jídla pro centrální vývažovny.

Na východě, tedy v oblastech, které byly nebo jsou zasaženy bojem, poskytujeme pomoc, které pracovně říkáme spotřební. Jsou to balíky s jídlem, hygienické potřeby, teplé oblečení, deky, vařiče. A pak je tu střední Ukrajina, kam hodně lidí prchalo za příbuznými. My jsme si schválně vybrali oblast až u běloruských hranic, konkrétně města Černihiv a Sumy. Již loni v létě jsme tam zahájili rekonstrukční projekty spolufinancované z EU. Jde o menší až střední opravy domů a bytů v hodnotě pár tisíc eur, tedy v ukrajinských cenách stavebních prací. Dá se za to opravit střecha, pospravit okna, dveře. Nepostavíte za to dům, ale tak není humanitární pomoc ani zamýšlena.

FOTO: LIBOR FOJTÍK

Člověk v tísní působí na Ukrajině od roku 2014, již před ruskou agresí jste měli dobrý přehled o tom, kde a jak pomáhat. Zároveň máte know-how na pomoc v době války. Je něco, co vás přesto překvapilo?

Ukrajinci jsou neskutečně dobří v tom, jak rychle věci dokáží opravovat a zajišťovat nouzový chod. Celá země neuvěřitelně maká. Cílem Rusů bylo dostat zemi na kolena, a to i psychologicky a ekonomicky. A to se jim nepovedlo.

Lidé si zvykli, že třeba elektřina část dne není – život jde ale dál a vlastně celá země funguje s až neuvěřitelným přehledem. Takový detail – vlaky jezdí na minutu přesně. Což je důležité i proto, že fungují pro zásobování fronty a evakuaci. Ale nejde jen o vlaky, řadu věcí bychom se mohli od Ukrajinců učit.

Například?

Mají třeba pokročilou digitalizaci. S několika dalšími neziskovými společnostmi sdílíme s ukrajinským ministerstvem práce a sociálních věcí jejich databázi pomoci. Všechna data o tom, kdo, kde a od koho získal nějakou pomoc, jsou digitalizovaná. Když bylo období benzínu a nafty na příděl, během týdne vymysleli aplikaci, která propojila registrační značku auta a číslo mobilu řidiče se všemi pumpami v zemi. Být to u nás, dělá se na tom měsíce či víc a kdo ví, jak to bude fungovat. Otázkou samozřejmě je, jak si Ukrajina poradí s velkou mírou korupce, která je typická pro celý postsovětský prostor. Uvědomují si to a odhodlání mají, ví, že je to podmínka rozvoje i přiblížení se EU. Ale ta míra inovativnosti a soudržnosti je pozoruhodná.

Až válka skončí a začnou rekonstrukční práce, dojde i na tendry a nové zakázky. Mají české firmy na Ukrajině nějakou výhodu? Konkurence bude asi jako v případě jiných donorů v humanitární oblasti dost velká...

Na to, jak jsme malá země, je naše humanitární pomoc zásadní. A rychlá. V prvních týdnech války jsme dodávali víc než organizace OSN. K tomu je třeba připočítat jasnou podporu vlády, Česko určitě ovlivnilo debatu v EU, zda podporovat Ukrajince vojensky. A lidé na Ukrajině si to pamatují.

Ale nespolehal bych se na to, že to českým firmám může automaticky přinést výhodu. Musí se připravit na to, aby konkurovaly cenou, kvalitou, rychlostí dodávek, a také znalostmi reálií a jazyka. Velká otázka také je, kdo bude o zakázkách rozhodovat. Z mého pohledu by bylo ideální, kdyby existovala jedna velká centrální agentura v Kyjevě, kde by velcí donoři měli své pracovní skupiny a auditory. Myslím tím EU, Němce, Brity, Američany, ale třeba také země Perského zálivu, protože ty se k rekonstrukci Ukrajiny velmi

» S podporou EU rozjel Člověk v tísní na Ukrajině projekt menších oprav domů a bytů.

FOTO: ČVT-PETR ŠTEFAN

hlásí. Taková centralizovaná agentura by pro nás byla výhodou, protože by v ní Ukrajinci měli velké slovo. S tím, že by nás podpořili Američané nebo Němci, počítat nemůžeme. A totéž platí ostatně i pro českou vládu. Firmy by se neměly spoléhat na to, že jim vláda zajistí kontrakty.

Co byste jim tedy radil?

Být českou firmou, nebál bych se již nyní jezdit do Kyjeva. Nakonec tam žijí čtyři miliony obyvatel, a to město funguje. Ten, kdo chce uspět, musí jezdit na Ukrajinu. Vídat se s lidmi, udržovat kontakty a být připraven přijít s dobrými, nepředraženými nabídkami.

Ukrajina je jednou ze třiceti zemí, kde Člověk v tísní působí. A v řadě těchto zemí přetrvávají různé násilné konflikty, není tam bezpečno. Jak se s tím vyrovnáváte? Najímáte si třeba bezpečnostní agentury?

Před třiceti lety jsme nic takového neřešili. Bylo nás pár, neměli jsme děti.

Bylo to riziko, ale šli jsme do toho. Dnes by to už jen vzhledem k našim zaměstnancům nešlo. Nebezpečnost naší práce výrazně vzrostla, humanitární pracovníci jsou stále častěji cílem únosů nebo vražd. Bohužel v tom negativní roli sehrály vojenské operace posledních dvaceti let, například v Iráku, které přispěly k setřetí hranice mezi vojenskou a humanitární misí. Čím méně výrazné je rozlišování mezi armádou a civilním světem, tím nebezpečnější je to pro nás, protože nás mohou vnímat jako součást jednoho systému. Naší zásadou v poskytování pomoci je přitom přísná nestrannost a neutralita.

Na bezpečnost práce tak dbáme víc než kdy předtím. Už léta máme smlouvu s britsko-americkou firmou, která radí nevládkám, jak při práci minimalizovat riziko. Jsou to vesměs bývalí vojáci nebo zaměstnanci bezpečnostních složek. Ti nám poskytují celkový pohled. Jsme napojeni na International NGO Safety Organisation, která má své vlastní experty. Naši lidé absolvují bezpečnostní

kurz HEAT, který je zaměřen na válečné konflikty. Máme vlastní spolupracovníky na pozici security officer, kteří vyhodnocují situaci přímo na místě. Máme také skvělé zdravotní pojištění, které nám umožňuje leteckou evakuaci i z takových zemí, jako je Irák nebo severní Sýrie.

Významným trendem je také posilování místních vazeb. Cílem je co nejvíce služeb a věcí zajistit v dané zemi. Z čeho ten princip vychází?

Z poměru ceny a efektu. Vezměte si třeba náš rodinný balíček, který na Ukrajině rozdáváme. Zkoušeli jsme ho sestavit v Česku, ale i s dopravou by to vycházelo dost drahé. Oproti tomu jsou potraviny na Ukrajině levnější, nemusí se dovážet na takovou vzdálenost, odpadají celní formality, ty peníze necháváte v jejich ekonomice. Navíc jsou to potraviny, které ti příjemci znají. Balíky kompletují a vozí lidé, kteří jinak nemají práci. Lecdě spolupracujeme třeba i s místními hasiči nebo tělovýchovnými jednotami,

» Na východ Ukrajiny česká humanitární organizace dodává například sady základních hygienických potřeb.
FOTO: ČVT-ALYONA BUDAGOVSKA

keré mají skvělý přehled o potřebnosti pomoci.

Novým trendem v humanitární pomoci je distribuce peněz. Je to důstojnější než materiální dar, protože dáváte lidem volbu koupit si třeba něco jiného, než by bylo v balíčku zahraniční pomoci. Navíc udržujete v chodu místní obchody, jídelny, trhy. Tuto formu pomoci na Ukrajině také od loňska realizujeme. Jde o 130 dolarů na měsíc, přičemž dávka je určena pro nejzranitelnější skupiny: seniory na útěku, matky samoživitelky, rodiny, které vychovávají dítě s nějakým hendikepem. Celý tenhle projekt platí americká vláda.

Americká vláda je také obecně jedním z nejdůležitějších dárců Člověka v tísní. To třeba před patnácti lety ještě nebyvalo: české zdroje byly více vyrovnané s těmi zahraničními. Co se na financování vaší organizace změnilo?

Ono je to trochu zkreslené tím, jak rosteme. Nominálně zůstává příspěvek

z českého rozpočtu přibližně stejný, objemově ale klesl na nějakých šest sedm procent. Jinak se nám ale daří naplňovat naši strategii být v hledáčku deseti nejvýznamnějších donorských vlád na světě. Stále nám ještě na seznamu některé vlády chybí, rádi bychom se dostali blíže třeba ke skandinávským zemím. A nadějně se jeví také Austrálie, což je velmi relevantní donor zejména pro asijské země, kde máme řadu aktivit.

Nakolik budou hrát ve vašem rozpočtu roli sbírky, jako je SOS Ukrajina?

SOS Ukrajina je mimo jakoukoliv zkušenost, objem je fenomenální. Samotná sbírka pokryje asi třetinu našich předběžně plánovaných aktivit na Ukrajině v horizontu tří let, další dvě třetiny máme či získáváme v soutěžích od velkých mezinárodních donorů, vlád, EU, OSN a podobně. Většinou přitom sbírka vynese tak kolem deseti procent celkových nákladů. Ale musím říct, že třeba i na sbírce na pomoc obětem zemětřesení v Turecku a Sýrii očekáváme, že se

sejde 150 milionů korun. Podle tipu krize musíme rozložit finance do vícero let a účelně s tím hospodařit, ale solidarita lidí, firem a institucí v Česku je a bude pro naši práci zásadní.

Člověk v tísní je dnes mezinárodní organizace, kterou český stát platí jen minimálně. Cítíte se být ještě tak trochu ambasadory české dobré vůle v zahraničí?

Určitě. U všech projektů, byť je tam český podíl minimální, máme českou vlajku. A jako česká nevládní organizace jsme vnímáni nejen v Bruselu, ale třeba i v agenturách OSN nebo ve Spojených státech a samozřejmě v zemích, kde pomáháme, třeba na Ukrajině. Myslím, že i díky Člověku v tísní se ve světě ví, že Česko je v poskytování humanitární pomoci velmi aktivní. Že umíme pracovat a pomáhat po boku největších světových organizací. A na to jako Češi můžeme být hrdí.

BLAHOSLAV HRUŠKA <<

ČESKÉ FIRMY MOHOU VYUŽÍT PODPORY VELKÝCH DÁRCŮ

Ruská agrese proti Ukrajině více než rok ovlivňuje naše životy. Ačkoliv je konec konfliktu zatím v nedohlednu, snad už každému je dnes jasné, že obnova Ukrajiny nepočká až na poslední výstřel a vyhnání posledního ruského vojáka z neoprávněně okupovaného území. Ukrajina potřebuje, aby obnova válkou poničené země začala už nyní.

Logickou a oprávněnou otázkou je ta po zajištění finančních prostředků pro potřeby obnovy. Vláda ČR mezi lety 2023 a 2025 uvolní pro potřeby Ukrajiny 500 milionů korun ročně. Za tyto prostředky bude moci český stát zrealizovat na Ukrajině česká řešení, která poslouží jako referenční projekty pro, doufejme, co nejsilnější zapojení českých firem do projektu poválečné obnovy – svého druhu Marshallova plánu pro Ukrajinu. Tyto peníze jsou v důsledku prostředky pro české firmy, které pomohou s rekonstrukcí Ukrajiny.

Jakkoliv je však česká pomoc štedrá, v celkovém měřítku vyžadované finanční asistence a předpokládané finanční náročnosti rekonstrukce Ukrajiny (dle odhadů ukrajinské vlády a Světové banky to budou stovky miliard dolarů), bude potřeba výrazné zapojení silných hráčů na mezinárodním poli, má-li být obnova Ukrajiny úspěšná. V současné době akutní energetické krize v důsledku barbarských ruských útoků na kritickou energetickou infrastrukturu se pozornost mezinárodního společenství zaměřuje primárně na oblast energetiky.

Mezi velké dárce, kteří se na obnově budou podílet, patří především vlády zemí G7, Evropská komise, dále Světová banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD) a Mezinárodní měnový fond (MMF). Tyto instituce poskytují finanční prostředky na širokou škálu projektů, od rozvoje infrastruktury přes sociální programy až po ekologické iniciativy. EBRD je jedním z největších institucionálních investorů na Ukrajině. Mezi lety 2022-2023 se zavázala poskytnout ve formě investic 3 miliardy eur.

Mezi velké mezinárodní hráče v této oblasti dále patří Energetické společenství

(Energy Community) a jím zřízený fond Ukraine Energy Support Fund. Tento fond je zřízen za účelem uspokojení poptávky po financování nákupu potřebného vybavení a služeb pro ukrajinské energetické

společnosti. Podpora je poskytována na základě žádostí ukrajinských energetických společností potvrzených Ministerstvem energetiky Ukrajiny, které specifikují položky a služby potřebné pro stabilní

» Vládní zmocněnec pro obnovu Ukrajiny Tomáš Kopečný (vpravo) úzce spolupracoval s Ukrajinci už v předchozí funkci náměstka ministra obrany. Na snímku s ukrajinským náměstkem ministra obrany Denysem Šarapovem. FOTO: MO ČR

» Mezi velké dárcce patří také Světová banka. FOTO: SHUTTERSTOCK

» Tomáš Kopečný s náměstkem ministra obrany Ukrajiny Volodymyrem Havrylovem. FOTO: MO ČR

provoz energetického systému napadené země. K dnešnímu dni fond operuje s částkou více než 144 milionů eur z celkově přislíbených 156 milionů eur.

Pro společnosti, které se snaží získat zakázky na Ukrajině, může být spolupráce s mezinárodními dárci peněz zásadní. Jednou z hlavních výhod je, že tito dárci mají často přísné směrnice pro zadávání veřejných zakázek, které vyžadují transparentní a konkurenční nabídkové řízení. To může pomoci zajistit, aby výběrové řízení bylo spravedlivé a otevřené všem kvalifikovaným uchazečům a nebylo ovlivněno korupcí nebo jinými neetickými praktikami.

Kromě velkých mezinárodních investorů je možné počítat s aktivitou jednotlivých států. Významné zapojení slibují nejsilnější ekonomiky světa – Spojené státy takto jen letos v lednu schválily mimořádný balíček pomoci v energetice ve výši 125 milionů dolarů, což je jen malá část z mnoha desítek miliard dolarů, které USA od začátku války poskytly.

Řada výše zmíněných institucí vypisuje informace o chystaných projektech i veřejných zakázkách na své webové stránky. Ukrajinská vláda tyto informace směřuje na stránku ProZorro, systém pro elektronické zadávání veřejných zakázek, který poskytuje komplexní

informace o všech veřejných zakázkách na Ukrajině. Společnosti zde mohou vyhledávat výběrová řízení, zakázky, a také si prohlížet oznámení o výběrových řízeních a související dokumenty.

Dalším užitečným zdrojem je Evropská banka pro obnovu a rozvoj (EBRD), která poskytuje informace o svých veřejných zakázkách a výběrových řízeních na projekty na Ukrajině. Společnosti se mohou zaregistrovat na portálu EBRD pro zadávání veřejných zakázek, kde mohou dostávat upozornění a prohlížet si aktuální nabídkové příležitosti. Portál rovněž poskytuje přístup k souvisejícím dokumentům a informacím o výběrových řízeních.

Na domácí půdě informace o poptávkách ukrajinské strany shromažďuje Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) a agentura CzechTrade. MPO zřídilo platformu Business klub Ukrajina, v jehož rámci jsou podnikatelům poskytovány informace o aktuálních nabídkách spolupráce. Kromě toho je možné vyžádat konzultace ohledně možností podnikání na Ukrajině a další informace na portálu BusinessInfo.

České společnosti mají dobré předpoklady k tomu, aby využily příležitostí, které nabízí obnova Ukrajiny. Existuje celá řada oblastí, v nichž mohou české firmy přispět k oživení ukrajinské ekonomiky, od dopravy a energetiky až po telekomunikace a IT.

Nejsou to však jen ekonomické přínosy, které činí rekonstrukci Ukrajiny tak důležitým úkolem. Investicím do budoucnosti Ukrajiny investujeme do stabilnější a prosperující Evropy. S dalším rozvojem a růstem se Ukrajina stane ještě důležitějším partnerem Evropské unie a nedílnou součástí evropského společenství.

Obnova Ukrajiny je rozsáhlý projekt, který bude vyžadovat zapojení mnoha různých aktérů. Se správnou vizí, strategií a rozhodnutím se však jedná o dosažitelný cíl, který přinese významný prospěch všem zúčastněným. Pro české firmy toto představuje jedinečnou příležitost podílet se na novém projektu skutečné transformace a přispět k rozvoji těžce zkoušené země.

TOMÁŠ KOPEČNÝ, vládní zmocněnec pro obnovu Ukrajiny

ČESKO JE SPOLEHLIVÝM PARTNEREM UKRAJINY

Nedávno uplynul rok od zahájení totální ruské invaze na Ukrajinu. Mezinárodní společenství sjednotilo své úsilí na podporu Ukrajiny, která nyní brání celý civilizovaný svět před ruským agresorem.

Česká republika, která ve svých dějinách již zažila tragickou zkušenost vpádu sovětských vojsk v roce 1968 a dlouhodobé okupace, jako jedna z prvních zemí začala Ukrajině poskytovat potřebnou pomoc. K tomu přispěly úzké kontakty, jež od prvních dnů po 24. únoru 2022 navázali prezident Volodymyr Zelenskyj, premiér Denys Šmyhal a český premiér Petr Fiala, který 15. března loňského roku odvážně navštívil prakticky obležený Kyjev.

Hned v prvních dnech po zahájení ruské agrese začalo Ministerstvo obrany ČR poskytovat Ukrajině nezbytnou vojenskou a technickou pomoc. Česká republika je jedním z lídrů dodávek vojenského materiálu Ukrajině. Česká vláda nám takto dodala zbraně a vojenskou techniku v hodnotě téměř 5 miliard korun a české zbrojovky poskytly naší armádě materiál za dalších 50 miliard korun. Za zmínku stojí i to, že obyčejní Češi poslali na účet našeho velvyslanectví téměř 1,5 miliardy korun, které také byly použity na nákup vojenského materiálu.

Česká republika nám poskytla významnou finanční a humanitární pomoc: benzin a naftu, potraviny, ochranné chemické prostředky a zdravotnický materiál. Naši čeští partneři také zajistili lékařskou péči zraněným ukrajinským vojákům v českých zdravotnických zařízeních.

Rád bych také zvlášť poznamenal, že česká vláda promptně zareagovala na potřebu dodávek energetických zařízení na Ukrajinu a vyčlenila 20 milionů korun. Na poskytování pomoci se aktivně podílel také Magistrát hlavního města Prahy a krajské úřady, podnikatelské kruhy, veřejné organizace i běžní občané. Ministerstvo průmyslu a obchodu spolu s Velvyslanectvím Ukrajiny v ČR

iniciovalo projekt Rozsvěčíme Ukrajinu, jehož cílem je získat finanční prostředky na nákup potřebných energetických zařízení.

Významná pomoc přichází na Ukrajinu od českých humanitárních organizací a charitativních nadací, mezi něž patří zejména Člověk v tísni (cca 82 mil. USD), Post Bellum (cca 16 mil. USD), Evropský kongres Ukrajinců (cca 218 000 USD) a dalších.

FOTO: MZV UKRAJINY

Jsmo obzvláště vděční za to, že české úřady poskytly patřičnou podporu ukrajinským občanům, kteří byli nuceni opustit své domovy v důsledku ruské agrese. Za tímto účelem byl přijat speciální zákon o zjednodušeném postupu při získávání dokladů pro legální pobyt ukrajinských občanů v České republice, díky čemuž získali právo na sociální a zdravotní péči, zaměstnání a studium ve vzdělávacích institucích. V roce 2022

vyčlenila česká vláda na tyto potřeby přibližně 1,5 miliardy korun, navíc bylo zřízeno 14 regionálních poradenských center pro ukrajinské občany. Kromě toho Česká republika finančně přispěla na evakuaci 5 dětských domovů z Ukrajiny.

Dne 31. října 2022 se v Kyjevě uskutečnila bezprecedentní událost – česko-ukrajinské mezivládní konzultace, během nichž byly projednány praktické kroky dvoustranné spolupráce v hospodářské oblasti a koordinace úsilí při poskytování nezbytné pomoci Ukrajině na obnovu zničené infrastruktury.

Za zmínku stojí praktické kroky České republiky v oblasti rekonstrukce Ukrajiny. Naši čeští přátelé převzali záštitu nad Dněpropetrovskou oblastí a zřídili funkci vládního zmocněnce pro rekonstrukci Ukrajiny, do které byl jmenován velký přítel Ukrajiny Tomáš Kopečný. V říjnu 2022 schválila česká vláda Program humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské asistence Ukrajině v letech 2023-2025. Otázka rekonstrukce Ukrajiny byla jednou z priorit českého předsednictví v Radě EU ve druhé polovině roku 2022. Pro koordinaci úsilí českých podnikatelů při realizaci projektů na obnovu Ukrajiny zahájilo Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR činnost Business Klubu Ukrajina a za podpory ukrajinského velvyslanectví byla založena ukrajinsko-česká obchodní komora UKRCHAM.

Chtěl bych upřímně poděkovat našim českým přátelům za jejich podporu a solidaritu s ukrajinským národem. Tato pomoc je investicí do vítězství Ukrajiny, a tím i do bezpečnosti České republiky a celé Evropské unie.

JEVHEN PEREBYJNIS, náměstek ministra zahraničních věcí Ukrajiny <<

ČESKÉ FIRMY NEUSPĚJÍ BEZ SROVNATELNÝCH PODMÍNEK

České firmy se mohou výrazně podílet na obnově Ukrajiny a velká část z nich očekává na tamním trhu nadějně příležitosti. „K tomu potřebují podmínky srovnatelné s těmi, jaké mají německé nebo polské společnosti,“ řekl v rozhovoru pro časopis MED Lukáš Martin, ředitel Sekce mezinárodních vztahů Svazu průmyslu a dopravy ČR. V nastavení státní finanční podpory zatím Česko zaostává i za Slovenskem.

Svaz průmyslu hodlá spolupracovat s ministerstvem průmyslu i dalšími institucemi na novele příslušného zákona, která by umožnila státní pojišťovně EGAP i České exportní bance podpořit české firmy na Ukrajině. Tuzemská legislativa zatím podobnou podporu v zemích, kde probíhá válečný konflikt, fakticky zakazuje. „I skupina velkých ekonomik G7 se přitom shodla, že státní pojištění na Ukrajině musí pokračovat,“ argumentuje Lukáš Martin. České společnosti podle něj v mezinárodní konkurenci dokáží konkurovat, pokud jde o poměr kvality produktů a jejich ceny, bez srovnatelné státní podpory s jinými zeměmi se ale jejich vyhlídky podstatně zhoršují. „České firmy, které působí na Ukrajině, tam jdou na své vlastní riziko,“ dodává ředitel mezinárodní sekce, který je také členem koordinační platformy pro obnovu Ukrajiny vedené vládním zmocněncem Tomášem Kopečným.

Více tykadél v Kyjevě i Lvově

Stát by mohl do budoucna ještě více pomoci prostřednictvím ekonomické diplomacie a podpory exportu. Výhledově by podle Lukáše Martina bylo vhodné personálně posílit Velvyslanectví ČR v Kyjevě i tamní zastoupení agentury CzechTrade. „V současné době je personální obsazení dostatečné,“ argumentuje. „Kdyby ale válečný konflikt skončil během příštích dvanácti měsíců, měli by už pak být na místě lidé, kteří budou mít zkušenosti a dokáží se orientovat v tamním prostředí.“ Agentura CzechTrade by ideálně mohla otevřít své zastoupení také v prostorách Generálního konzulátu ČR ve Lvově. Právě na západě Ukrajiny totiž v současné době začíná řada

Veškerá finanční pomoc Ukrajině by měla posílit přiblížení této země standardům Evropské unie, říká Lukáš Martin.
FOTO: SHUTTERSTOCK

podnikatelských aktivit. Svá sídla tam kvůli bezpečnostní situaci přesunula i řada ukrajinských firem.

Lukáš Martin oceňuje projekty ekonomické diplomacie (PROPED), které ve formě podnikatelských misí – včetně těch incomingových do Česka – organizuje ministerstvo zahraničí. Na Ukrajině vidí potenciál i pro další program tuzemské diplomacie PROPEA na podporu ekonomických aktivit v zahraničí. PROPEA nabízí širší služby pro zájemce o trvalejší přítomnost v dané zemi. Svaz průmyslu vítá také jmenování nového vládního zmocněnce Tomáše Kopečného, který „může dát českým aktivitám na Ukrajině dobrý směr“.

Peníze na ekonomickou diplomacii

Česko bude v příštích letech poskytovat na rekonstrukci Ukrajiny 500 milionů korun ročně, z velké části na humanitární pomoc. Také to považuje Lukáš Martin za správné, zároveň ale zdůrazňuje, že

do budoucna by mělo jít více financí právě na ekonomickou diplomacii. Důležité je, aby to byly „nové“ peníze, které nebudou přesunuty od podpory exportu do dalších zemí. Z těchto prostředků by se pak podle představitele Svazu průmyslu měly hradit produkty a služby českých firem, nikoliv zahraničních.

Dalším klíčovým pravidlem musí být podle Lukáše Martina to, že veškerá finanční pomoc Ukrajině posílí přiblížení této země standardům Evropské unie, snižování korupce a posílení transparentnosti výběrových řízení. „Firmy, které míří na Ukrajinu, potřebují jistotu, že nebudou znevýhodněny a mohou se případně spolehnout na spravedlivý soudní proces,“ dodává.

Samy české firmy, které se budou účastnit mezinárodních tendrů, by se mohly více zaměřit na vytváření konsorcií se společnostmi z jiných zemí. Právě to považuje Lukáš Martin za dlouhodobou slabinu tuzemského průmyslu.

JAN ŽIŽKA <<

» Klíčové bude zajištění přepravy z ukrajinských přístavů. Na snímku přístav v Oděse. FOTO: SHUTTERSTOCK

CESTA K OBNOVĚ: OD FINANČNÍ POMOCI KE SPOLEČNÝM PROJEKTŮM

» Lidské životy a ekonomika. To jsou hlavní oběti každé války, včetně probíhající ruské agrese na Ukrajině. Tento konflikt je však jiný, nejen díky podpoře ze strany západní koalice, ale také přístupem významných mezinárodních organizací, jako jsou Světová banka či Mezinárodní měnový fond. Jejich zapojení je unikátní, protože nikdy předtím se země v živém konfliktu nevyjednávaly.

Ukrajinská ekonomika se v minulém roce propadla o třetinu a její obnova bude zdoluhavá a finančně nákladná. Již nyní přesahuje vyčíslení škod bilion dolarů. Při jíždě autem však většinu své pozornosti soustředíme pohledem dopředu. Stejně tak bychom se měli dívat i na situaci na Ukrajině a s ní spojenou obnovu. Takzvaný Marshallův plán pro Ukrajinu již nyní nastiňuje klíčové oblasti, ve kterých bude rekonstrukce země probíhat a také to, jakou bude mít podobu.

Co už je zřejmé

Uběhl více než rok od počátku ruské agrese na Ukrajině. Ekonomické predikce byly od začátku konfliktu nejisté a ekonomové považují stále za velmi složité budoucí vývoj modelovat. Je však nutno zmínit, že se nacházíme v bezprecedentní situaci, která je ovlivněna dvěma po sobě jdoucími krizemi s postupně doznívajícími dopady, a není proto možné aplikovat běžná opatření.

Co je ale již dnes zřejmé? Že Rusko schopnost Ukrajiny vzdorovat značně podcenilo.

Vedle toho, že agresor nedokázal obsadit hlavní město Kyjev, nepodařilo se mu udržet ani většinu zprvu dobytých území. Ruská sázka na rozdělení Západ a evropskou závislost na ruských komoditách rovněž nevyšla. Sankce západní koalice se začínají zvolna projevovat, na jejich výsledný efekt si však budeme muset počkat.

Z makroekonomických ukazatelů, které jsou dostupné v omezené míře, můžeme vyčíst, že ukrajinská ekonomika zažívá nejvyšší hospodářské ztráty od doby, kdy v roce 1991 získala svou nezávislost. Přes-

tože jsme si v době covidové a válečné zvykli na vysoké, dvouciferné, hodnoty ekonomických statistik, zůstává hodnota meziročního poklesu ukrajinské ekonomiky z minulého roku o 30 % stále do očí bijící. Pozitivnějším aspektem však je, že pokles nebyl tak velký, jak se původně očekávalo, tedy o 40–50 %.

Škody přesahující bilion dolarů

V současnosti zůstává ekonomická situace na Ukrajině obtížná. Kromě výpadků elektřiny se musí země vypořádat také s narušením dodavatelských řetězců a četným poškozením infrastruktury. Po-

malejší kontroly zásilek v Bosporu dále oslabily vývoz, který byl na druhou stranu podpořen možností exportu v rámci černomořského koridoru. Dopad války bude mít také významné důsledky pro zemědělský sektor, který představoval 11 % HDP a téměř 40 % celkových vývo-zů v předválečném období. Sektor navíc zaměstnával téměř 20 % pracovní síly.

Prudšímu propadu ekonomiky zabraňuje výrazná zahraniční pomoc, která přichází z celého světa. V srpnu 2022 publikovala Evropská komise, Světová banka a další instituce svůj společný odhad výdajů potřebných na obnovu Ukrajiny. Na základě dat z května až července 2022 vyčíslily

svůj odhad na 349 miliard dolarů. Viceprezidentka Světové banky Anny Bjerde v prosinci 2022 navýšila odhadovanou částku na nejméně 500 miliard eur. Ještě vyšší náklady odhaduje ukrajinský premiér Denys Šmyhal (750 miliard dolarů) a prezident Evropské investiční banky Werner Hoyer. Ten hovoří o částce 1,1 bilionu dolarů. Což je pro představu HDP 260milió-nové Indonésie za rok 2022.

Je Ukrajina schopna splatit své závazky?

Jedním z velmi problematických aspektů této otázky bude zásadní pokles daňových

» Rekonstrukce Ukrajiny již začala. Mimo jiné je nutné v řadě míst urychleně obnovit dopravní infrastrukturu. FOTO: SHUTTERSTOCK

» Dopad války má významné důsledky pro zemědělství, které před ruskou invazí představovalo téměř 40 procent celkového vývozu. FOTO: SHUTTERSTOCK

ZDRAVOTNICTVÍ

ŠKODY

Kritická zátěž pro národní zdravotní systém vede k akutní potřebě lékařské péče a zároveň ke snížení schopnosti systému poskytovat tyto služby.

- 144 zdravotnických zařízení zcela zničeno, dalších 1100 pak zničeno částečně.
- Asi 4 tisíce lékařů byly nuceny změnit své působiště na území, kde se Rusko snaží zavést okupační režim.

OBNOVA

Celkové potřeby zdravotnictví se odhadují na 15,1 mld. dolarů.

PŘÍLEŽITOSTI

Zdravotnictví patří mezi obory, ve kterých se české firmy ve světě úspěšně prosazují. Příkladem mohou být dodávky sterilizátorů, dezinfekčního vybavení, zdravotnických lůžek, novorozeneckých inkubátorů, rentgenových a radioterapeutických přístrojů.

KONTAMINACE PŮDY

ŠKODY

Podle odhadů Státní pohotovostní služby Ukrajiny kontaminovaná půda zabírá až 13 % území.

- Část Ukrajiny ale byla takto „kontaminována“ již před vypuknutím samotné invaze. Už před ní se totiž na ukrajinském území vyskytovala nevybuchlá munice z dob světových válek a mnoha sovětských vojenských cvičení.

OBNOVA

Střední odhady nákladů na obnovu přesahují 73 mld. dolarů.

- Do této částky ale zatím nejsou započteny náklady potřebné k odstranění námořních min v Černém moři.

PŘÍLEŽITOSTI

Pro Českou republiku je v této oblasti stěžejní spolupráce MZV ČR a MO ČR. Příležitosti se vyskytují například v oblasti výcviku personálu armádními složkami či v dodávkách detektorů.

příjmů Ukrajiny. Světová banka předpokládá, že schodek státního rozpočtu se bude s každým měsícem války zvyšovat o 5 miliard dolarů, což představuje 2,5% předválečného HDP. Podle výpočtů ekonomů se tak roční deficit vyšplhá na 25% HDP, zatímco před konfliktem to bylo jen 3,5%.

Téměř všechny peníze poskytnuté mezinárodními partnery byly půjčky - i když s nízkým úrokem. To znamená, že závislost země na dluhu a její dluhové břemeno budou jen narůstat a bude velmi obtížné tyto půjčky splácet. I to bude zásadní otázkou pro další rozhovory a podpůrné programy v následujících měsících.

Pohled dopředu

Podle Mezinárodního měnového fondu se ukrajinská ekonomika v tomto roce již přizpůsobí vleklé válce a její aktivita se stabilizuje. Dále se předpokládá růst reálného HDP na úrovni 1% - do této prognózy zohlednil Mezinárodní měnový fond i očekávané dopady na ekonomickou aktivitu, jako jsou slabá úroda a utlumený spotřebitelský sentiment. Zároveň by ale mělo dojít k určitému oživení soukromé spotřeby.

Postupná stabilizace bezpečnostní situace by do konce roku 2023 mohla vést k návratu lidí do svých domovů. Přestože

státy nabízejí pro uprchlíky útočiště, podporovat návrat kvalifikovaných pracovníků bude pro rekonstrukci Ukrajiny klíčové.

Projekty, které Ukrajině pomáhají

Nad rámec vojenské a finanční pomoci jednotlivých zemí západní koalice přilo-

» **Ukrajinská centrální banka (její budova na snímku) usiluje o udržení finanční stability. Bez pomoci ze zahraničí se ale země neobejde.**
FOTO: SHUTTERSTOCK

žily svou ruku k dílu také významné mezinárodní organizace. Jedním z významných projektů je iniciativa Světové banky na Opravu základní logistické infrastruktury a síťového propojení (RELINC). Odhaduje se totiž rozsáhlé narušení dopravní sítě, a to u více než dvou tisíc měst a vesnic. Cílem projektu je proto obnova klíčových mostů a železnic a zlepšení dopravního spojení směrem na západ. Projekt je financován ze Světenského fondu pro pomoc, obnovu, rekonstrukci a reformy na Ukrajině a aktuálně zahrnuje 50 milionů dolarů s perspektivou dalšího financování ve výši až 535 milionů dolarů, které by mělo brzy následovat.

Další významnou iniciativou Světové banky je projekt Veřejné výdaje na udržení administrativních kapacit pod zkratkou PEACE, v jehož rámci dochází ke shromažďování finančních prostředků od mezinárodních dárců. Tyto finance následně ukrajinská vláda využívá v klíčových oblastech, jako jsou důchody, sociální pomoc pro chudé či postižené děti, granty pro vnitřně vysídlené osoby či finanční podpora nemocnic a pracovníků státní záchrané služby.

Svůj projekt na pomoc Ukrajině realizuje také Mezinárodní měnový fond, který se pomocí Programu monitorování se zapojením předsednictva (PMB) snaží

ENERGETIKA

ŠKODY

- 4% celkových výrobních kapacit permanentně zničena.
- 35% výrobních kapacit na okupovaném území.
- Obsazení Záporožské jaderné elektrárny.

OBNOVA

Modernizace, oprava nebo nová výstavba energetické distribuční sítě (primárně rozvodné sítě elektřiny a zemního plynu). Výstavba solárních panelů, větrných elektráren a hydroelektráren.

PŘÍLEŽITOSTI

Zaměření se na energii z obnovitelných zdrojů. Uplatnění zkušeností s budováním či opravami energetických rozvodných sítí.

DOPRAVA

ŠKODY

Odhad celkové bilance škod 29,9 mld. dolarů.

OBNOVA

Náklady na rekonstrukci dopravního sektoru 73,8 mld. dolarů (8,9 mld. dolarů v krátkodobém a 64,9 mld. dolarů ve střednědobém až dlouhodobém horizontu).

PŘÍLEŽITOSTI

Příležitosti pro české dodavatele techniky, materiálů a technologií ve stavebním sektoru. Modernizace veřejné dopravy.

zajistit na Ukrajině ekonomickou stabilitu spolu s vnější finanční podporou. V rámci projektu byl vytvořen speciální bankovní účet, přes který dárci mohou posílat na Ukrajinu finanční podporu. Program byl odsouhlasen v prosinci 2022 na dobu čtyř měsíců. Lze ovšem očekávat, že PMB by v budoucnu mohl být zaveden jakožto plnohodnotný program Mezinárodního měnového fondu.

Modro-žlutý Marshallův plán

Vzhledem k tomu, že současný konflikt je největší v Evropě od druhé světové války, nabízí se paralela mezi obnovou Ukrajiny a Marshallovým plánem z roku 1948. Tento příměr již zazněl z úst jak ukrajinského prezidenta Volodymyra Zelenského, tak německého kancléře Olafa Scholze a další vysokých představitelů.

Nicméně plán na obnovu Ukrajiny se bude muset výrazně lišit od Marshallova plánu v několika klíčových aspektech. Určitě nebude moct být financován pouze Spojenými státy americkými jako před 75 lety a bude v něm hrát důležitější roli soukromý sektor.

Podle generální ředitelky MMF Kristaliny Georgievové by finanční pomoc Ukrajině měla probíhat spíše formou grantů než půjček, protože Ukrajina

» Náklady na obnovu Ukrajiny odhadl premiér Denys Šmyhal na 750 miliard dolarů. FOTO: SHUTTERSTOCK

bude bojovat s dramatickým poklesem příjmů státního rozpočtu, takže přidávat jí za těchto okolností další dluhy není dle jejího názoru moudré.

Pro úspěšný proces obnovy bude klíčová i transparentnost procesu. Ukrajina historicky bojovala s problematikou korupce. Země je však nyní vzhledem ke zvýšenému toku peněz ze zahraničí pod větší kontrolou donorů, kteří

zároveň dohlížejí na to, že poskytnuté prostředky končí na účtech důchodců a učitelů. Očekáváme, že se tyto a další kontrolní mechanismy do budoucna stanou běžnou součástí řízení státu a celkově povedou k transparentnějšímu a důvěryhodnějšímu prostředí, které potenciální investoři ve výsledku očekávají a požadují.

Současná situace na Ukrajině je jednoznačně velmi komplikovaná a obnova ekonomiky bude dlouhým, nákladným procesem, který lze přirovnat k největší poválečné obnově na evropském kontinentu. Jelikož si státy uvědomují nutnost bezpečnostní a ekonomické suverenity Ukrajiny, budou vynakládat spolu s ní značné úsilí na opětovnou stabilizaci ukrajinské ekonomiky. Ukrajina navíc vidí v rámci své budoucnosti jasný záchytný bod, a tím je členství v Evropské unii, které by jí otevřelo přístup k volnému pohybu zboží a pracovní síly. Všechny výše zmíněné iniciativy jistě pomohou ukrajinské ekonomice postavit se opět na vlastní nohy. Nyní nezbyvá než myslet pozitivně a dívat se dopředu, neboť jak poznamenal jeden z nejlivnějších amerických prezidentů Abraham Lincoln: „Jdu možná pomalu, ale nikdy nejdu zpátky.“

MAREK PYSZKO,
hlavní ekonom MZV

TELEKOMUNIKAČNÍ SÍŤ A DIGITÁLNÍ TECHNOLOGIE

ŠKODY

Asi dvě třetiny poškození sítě v oblastech nejvíce postižených ruskou agresí.

OBNOVA

Finance potřebné na obnovu telekomunikační sítě, rozhlasového zpravodajství, poštovní sítě a televizního vysílání ve výši 3,3 mld. dolarů (1,3 mld. dolarů krátkodobě a cca 2 mld. dolarů v dlouhodobém horizontu).

■ Strategicky nejdůležitější je obnova internetové a poštovní sítě.

PŘÍLEŽITOSTI

Důležitá spolupráce se třemi hlavními mobilními operátory a s provozovateli poštovní sítě.

VODOHOSPODÁŘSTVÍ

ŠKODY

Zničeno přes 500 zařízení vodohospodářské infrastruktury.

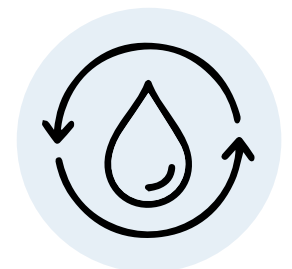
- Napadena např. Kachovská vodní elektrárna, Karačunivská vodní nádrž a Oskolská přehrada.
- Zničení vodovodů – např. mezi městy Cherson a Mykolajiv.
- 1,5 milionu bez přístupu k pitné vodě a dalších 4,6 milionu s omezeným přístupem.

OBNOVA

Rekonstrukce vodní infrastruktury je kritickou součástí obnovy.

PŘÍLEŽITOSTI

Příležitosti pro státní i soukromé firmy specializující se na výstavbu vodních děl.

PĚT PILÍŘŮ PRO OBNOVU UKRAJINY

» Napadená země musí už dnes zajišťovat alternativní zdroje energie, akutní zdravotní péči nebo náhradní bydlení. Česká diplomacie propojuje ukrajinskou poptávku s tuzemskou nabídkou.

Moderní společnosti budou čelit kalamitě, pokud na delší dobu přijdou o dodávky elektřiny, upozorňuje šéf americké Nadace pro odolné společnosti Thomas Popik. Děsivé důsledky by měl i rozvrat zdravotnictví, sociální infrastruktury nebo vodního hospodářství. Ukrajina bojuje proti ruské agresi nejenom na vojenském poli, ale musí svádět také „infrastrukturní bitvy“. Snaží se o co nejrychlejší obnovu odvětví, která jsou klíčová pro zajištění základních potřeb země, jejích obyvatel a rovněž armády.

Ukrajinci nutně potřebují dodávky moderních zbraní ze zahraničí, ale tím to zdaleka nekončí. Už dnes musí v bombardované zemi zajišťovat alternativní zdroje energie, akutní zdravotní péči nebo náhradní bydlení. A obnova infrastruktury se také stane základem poválečné rekonstrukce celé země a jejího hospodářství. Podpora Ukrajiny je nezbytná pro bezpečnost této země a celé Evropy. Zároveň se stává velkou byznysovou příležitostí i pro české firmy.

Pět klíčových oblastí

České ministerstvo zahraničí na základě předchozích jednání s Ukrajinci vytypovalo pět oblastí, které budou klíčové pro rekonstrukci země a v nichž mají právě tuzemské firmy co nabídnout. Jde o zdravotnictví, energetiku, vodní hospodářství, sociální infrastrukturu včetně ubytování a dopravní infrastrukturu. Pro tyto oblasti připravilo ministerstvo jednostránkové nabídkové listy tuzemských řešení, které slouží k cíleně zaměřené komunikaci. Potřebné informace tak směřují na Ukrajinu i k zahraničním donorům. (Detailnější přehled v tabulce.)

„Dáváme dohromady poznatky o tom, co všechno české společnosti v těchto

oborech umí a co by mohly Ukrajině nabídnout,“ řekla v rozhovoru pro časopis MED Pavla Kačenová, která v rámci Odboru ekonomické diplomacie vede Oddělení služeb pro exportéry. Cílem je ve spolupráci s ministerstvem průmyslu propojit českou nabídku s ukra-

» **Zdravotní péče patří k oborům, které potřebují akutní pomoc nejvíce. České firmy již ukrajinský trh dobře znají – včetně výrobce lůžek Linet.**

FOTO: SHUTTERSTOCK

jinskou poptávkou, nabídkami dalších zemí a také mezinárodními finančními zdroji, které jsou určeny právě na obnovu Ukrajiny.

Zmínovaných pět oblastí zdaleka nezahrnuje celou šíři ukrajinských potřeb pro poválečnou rekonstrukci ani veškerou potenciální nabídku českých firem. „Často může jít o menší specifická řešení českých firem,“ poznamenává k vytypovaným oblastem Pavla Kačenová. A právě v těchto sektorech může být podle ní podpora ministerstva zahraničí vzhledem k jeho know-how, kontaktům a mezivládnímu charakteru spolupráce nejefektivnější.

Finanční zdroje

Celková částka, kterou poskytly a přislíbily jednotlivé země, mezinárodní organizace a finanční instituce Ukrajiny, se už přechyľuje z řádu desítek miliard dolarů do stovek miliard. Zahrnuje i klíčovou vojenskou podporu a makroekonomickou pomoc určenou na udržení potřebných rozpočtových výdajů. Postupně bude narůstat podíl peněz určených právě k rekonstrukci. Celkové výdaje spojené s obnovou země podle stávajících predikcí v dlouhodobém horizontu dosáhnou řádu bilionů dolarů, část z nich pak bude ve formě nejen rozvojové podpory, ale i navazujících investic soukromých firem.

PĚT KLÍČOVÝCH OBLASTÍ PRO ZAPOJENÍ ČESKÝCH FIREM DO OBNOVY UKRAJINY

Zdravotnictví:

jednotky intenzivní péče, mobilní nemocnice a laboratoře, neonatální oddělení, rehabilitace, primární péče, jednodenní péče, mikrobiologie

Energetika:

decentralizované zdroje energie a tepla, systémy řízení, přenosové sítě, hydroenergetika

Vodní hospodářství:

mobilní i stacionární přípravy pitné vody, mobilní čistírny odpadních vod, sanace, hydrogeologický průzkum

Ubytování, sociální infrastruktura, městské služby:

modulární bydlení, modulární školky a školy, dopravní prostředky, systémy osvětlení

Dopravní infrastruktura:

modulární mosty a menší ocelové mosty, železnice, chytrá doprava, modernizace letišť

Tento přehled bude možné upravovat podle nejčerstvějších poznatků o ukrajinské poptávce a české nabídce.

Zdroj: MZV

FOTO: SHUTTERSTOCK

Významnými donory jsou už v současnosti Evropská unie a její členské země, Spojené státy a další státy skupiny G7 nebo mezinárodní finanční instituce jako Mezinárodní měnový fond, Světová banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj nebo Evropská investiční banka. Jedním z klíčových cílů vládního zmocněnce pro rekonstrukci Ukrajiny Tomáše Kopečného a ministerstva zahraničí tak bude propojení projektů obnovy s finanční podporou, která na Ukrajinu směřuje.

Vědět, co Ukrajina potřebuje

Poznatky o potřebách Ukrajiny, se kterými pracují v Černínském paláci, primárně vycházejí z loni schváleného plánu obnovy napadené země. Přesnější informace, které se týkají i zmiňovaných pěti klíčových oborů, získávají zástupci ministerstva zahraničí a vládní zmocněnec Tomáš Kopečný v rámci takzvaných identifikačních misí na Ukrajinu. Vybraných misí se, pokud to situace dovolí, účastní i zástupci jednotlivých českých firem.

Kromě toho ministerstvo organizuje další aktivity v rámci projektů na podporu ekonomické diplomacie (PROPED), například incomingové mise zástupců jednotlivých ukrajinských odvětví do Česka. S potenciální nabídkou pro rekonstrukci země se tak Ukrajinci mohou seznámit přímo u tuzemských dodavatelů. Letos se do tuzemska chystají zástupci ukrajinských firem, které podnikají ve zdravotnictví, kybernetické bezpečnosti nebo se zaměřují na technologie pro „chytrá města“ a „chytrý průmysl“.

>> Jednou z klíčových priorit je zajištění ubytování pro vnitřně vysídlené osoby.
FOTO: SHUTTERSTOCK

Důležitou roli při navazování a rozvíjení kontaktů hraje nejen Velvyslanectví ČR v Kyjevě, ale také Generální konzulát ve Lvově. Řada ukrajinských firem se totiž přesunula z bezpečnostních důvodů na západ země a právě odtud v rámci možností zajišťuje dodávky do dalších částí Ukrajiny.

Vzhledem k situaci na Ukrajině organizují země Evropské unie konference a veletrhy, kde se propojují zahraniční možnosti a ukrajinské potřeby. Na jednu takovou akci ve Varšavě vedl v únoru podnikatelskou misi ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela za doprovodu vládního zmocněnce Tomáše Kopečného. Ve hře je i organizace obdobné akce v rámci strojírenského veletrhu v Brně ve druhé polovině letošního roku.

JAN ŽIŽKA <<

EU A UKRAJINA POTŘEBUJÍ ODOLNĚJŠÍ ENERGETIKU I PROPOJENÍ TRHŮ

Tsunami a havárie jaderné elektrárny ve Fukušimě v roce 2011 zásadně změnily požadavky na bezpečnost atomových zdrojů i daleko za hranicemi Japonska. Brutální destrukce ukrajinské energetiky, kterou se Putinova armáda snažila zlomit odpor houževnatého protivníka, mění pohled na bezpečnost v rámci celého odvětví. Proměna energetiky, a to nejenom na Ukrajině, směřuje k vyšší odolnosti proti hrozbám reálných i hybridních válek. Zkušenosti z poslední ukrajinské zimy budou studovat bezpečnostní analytici i byznysmeni, kteří chtějí zachytit nejnovější trendy.

Celému světu je jasné, že bez dodávek zbraní ze zahraničí Ukrajina ruské agresi čelit nedokáže. Prakticky to samé ale v posledních měsících platí o dodávkách generátorů, transformátorů, jednotlivých dílů energetické infrastruktury a celkové finanční i materiálové pomoci, která směřuje do akutní obnovy ukrajinské energetiky. Její kolaps by znamenal tragédii pro obyvatele napadené země, ohrozil by válečnou ekonomiku a citelně oslabil také armádu. To se naštěstí nestalo. Ukrajinská energetika v posledních měsících zaznamenala velké ztráty, ale díky enormnímu úsilí přežila a na začátku března už dokonce byla opět schopna uspokojit poptávku země po elektřině. Ta je ovšem na podstatně nižší úrovni než před válkou.

Vyhrát budoucí mír

Ukrajinci ještě zdaleka nemají vyhráno, musí počítat s dalšími ruskými útoky, jejich úvahy už přesto přirozeně směřují i do vzdálenější budoucnosti. Jak ukazují příklady zemí jako Irák nebo Afghánistán, vyhrát válku ještě neznamená vyhrát mír, který po válce přichází. Ukrajina bude nejspíš dál čelit bezpečnostním hrozbám ze strany svého východního souseda. Mnozí analytici její budoucnost přirovnávají k situaci, v níž se celá desetiletí nachází Izrael. Bez odolné a bezpečné energetiky, připravené na nové útoky, nelze čelit agresorovi ani v budoucnu „vyhrát mír“.

Zvýšené bezpečnostní hrozby se netýkají pouze Ukrajiny. Jak upozorňuje přední český energetický odborník Jaroslav Míl, mimo jiné někdejší šéf společnosti ČEZ, nebezpečí nevyplývá pouze z rizika přímé vojenské konfrontace.

„Musíme být připraveni na hrozby hybridní války včetně kybernetických útoků. Energetickou bezpečnost je nutné zajistit nejen v době míru, ale také v době hybridních konfliktů i války v blízkosti našich hranic,“ dodává Jaroslav Míl.

Bezpečnostním analytikům, energetickým expertům i byznysmenům poskytnou ukrajinské zkušenosti z poslední zimy spoustu studijního materiálu. Ukázalo se, jaké mohou být důsledky, když se naplní ty nejhorší bezpečnostní hrozby. Budou vznikat analýzy, jak se na takové situace lépe připravit. „Ukrajinské know-how“ se v tomto směru ještě rozšíří. Země bude svou energetiku dál opravovat minimálně celý letošní rok, a to i v případě, že by už teoreticky dalším ruským útokům nečelila. A pak přijde budování nové energetiky – v ideálním případě odolnější, postavené na nových řešeních a moderních technologiích, z velké části mnohem decentralizovanější, ale na druhé straně více propojené s Evropskou unií.

getiky Herman Haluščenko připomněl, že pouze několik hodin před invazí se jeho země odpojila od ruské i běloruské sítě a začala fungovat v izolovaném režimu. Už v polovině března se Ukrajinci připojili k Evropské síti provozovatelů přenosových soustav elektřiny (ENTSO-E). V létě napadená země dokonce proud vyvážela, později mohla naopak spoléhat na evropské dodávky v nouzových situacích.

Propojení přenosových sítí mnozí pozorovatelé uvádějí jako typický příklad jedné z oblastí, v nichž je možné integrovat Ukrajinu do Evropské unie, aniž by k tomu bylo nutné její formální členství. „Nic nebrání tomu, abychom rychleji propojovali ukrajinskou a moldavskou síť s tou evropskou a synchronizovali je,“ řekl v rozhovoru pro Export.cz viceprezident

Hospodářské komory Tomáš Prouza. O kvalitě života podle něj rozhoduje především to, jak se integrují ekonomiky, ne nutně to, jestli země posílá do Evropského parlamentu své europoslance.

Zatímco v době ruského bombardování potřebovala pomoc napadená země, v dlouhodobém horizontu by měl naopak dovoz energií z Ukrajiny posílit bezpečnost Evropy, která hledá náhradu za ruské suroviny. Prezident Volodymyr Zelenskyj prohlašuje, že „Ukrajina a Evropská unie už nejsou oddělenými subjekty evropského života“. Z hlediska energetické bezpečnosti tato na první poslech možná až příliš vzletná fráze dává smysl.

Cílem ukrajinské vlády je v rámci budoucí obnovy země vybudovat „zelený hub“,

Propojení s Evropou

Jeden ze základních předpokladů pro zvládnutí zimy 2022/23 si Ukrajina vytvořila prakticky v době, kdy Rusko zahájilo loňskou agresi. Ukrajinský ministr ener-

ILUSTRÁČNÍ FOTO: SHUTTERSTOCK 3 x

kteří může Evropu zásobovat. Ukrajina má dobré předpoklady pro rozvoj obnovitelných zdrojů. Podobná situace jako u elektřiny se rýsuje také v případě zemního plynu. Zatím tato klíčová surovina putuje z Evropy na Ukrajinu, v budoucnu to má být naopak. Podle vládního poradce pro národní bezpečnost Tomáše Pojara by přes Ukrajinu mohly z oděského přístavu do Evropy v ideálním případě směřovat tamním potrubím ropa i plyn. A „zelený hub“ by se postupně podílel na přechodu k bezemisním plynům. Ukrajina má jako významná agrární země velký potenciál pro výrobu biometanu, výhledově i zeleného vodíku.

Bez obří finanční pomoci ve výši stamilard dolarů se rekonstrukce tamní ekonomiky neobejde, ale rozhodujícím faktorem nakonec bude něco jiného. „Úspěš-

né obnovy Ukrajiny dosáhnete jedině tím, že jí umožníte přístup na evropský trh,” upozorňuje Jaroslav Míl. Kdyby se měla z této země stát natrvalo dotovaná oblast, byla by to cesta špatným směrem. Také evropský byznys, včetně českých firem, který dnes míří na Ukrajinu, potřebuje jasnou perspektivu. Evropanům určitě dává smysl investovat a obchodovat v zemi, která se časem zbaví závislosti na rozvojové pomoci a sama nabídne okolnímu světu přidanou hodnotu.

Odolnost a decentralizace

Ukrajinci prokázali mimořádnou odolnost nejenom v bojích na frontě, ale i při krizové zimní obnově energetiky. Přesto je jasné, že musí postavit také mnohem

odolnější infrastrukturu. Prvotním cílem ruských útoků se staly sítě, rozvodny, transformátory, tím dalším samy energetické zdroje. Infrastruktura by měla částečně, v rámci možností, zamířit pod zem. Zjevným řešením je decentralizace velké části energetiky, která bude doplňovat tamní jaderné elektrárny. Jejich role – aspoň podle stávajících představ v Kyjevě – do budoucna ještě posílí.

Premiér Denys Šmyhal vidí v krizové situaci řešení mimo jiné v plynových turbínách a malých mobilních plynových zdrojích. Otázkou zůstává, jak velkou část potřeb energie je vůbec možné takto výhledově pokrýt. Náhrada tradičních zdrojů se podobným způsobem mnohonásobně prodrazí a zřejmě narazí na limity i v dnešní době, kdy je všem jasné, že na bezpečnosti příliš šetřit nelze. Časem se nejspíš prosadí modely, které jinde ve světě nabízí například česká společnost Tedom. Její kogenerační jednotky se stávají v kombinaci s obnovitelnými zdroji součástí agregačních bloků, virtuálních elektráren, které kromě samotné energie nabízejí také flexibilitu – přizpůsobení výroby potřebám celé elektroenergetické soustavy. Tedom už v minulosti kogenerační jednotky na Ukrajinu dodal, další tam míří v rámci humanitární pomoci. Výhledově by podobné zdroje mohly místo klasického zemního plynu využívat bioplyn, podobně jako kogenerační jednotky dodané Tedomem do Německa.

Významnou součástí „zeleného hubu“ se má podle Volodymyra Zelenského stát kromě diverzifikace zdrojů také rozvoj úložišť elektrické energie. „Na těchto nových technologiích chceme spolupracovat se Spojenými státy a Evropou,” prohlásil ukrajinský prezident na únorové bezpečnostní konferenci v Mnichově. Jeho země kromě toho už dnes disponuje největšími zásobníky zemního plynu v Evropě.

Ukrajina měla už před poslední ruskou agresí nadějně nakročeno v oboru informačních technologií, což se může hodit při rozvoji digitální energetiky. Chytré sítě, které propojují toky energií s toky dat, jsou přitom základním předpokladem pro úspěšné fungování decentralizovaného systému. Ukrajina může díky očekávané rekonstrukci a modernizaci celé ekonomiky získat v této oblasti další know-how, které bude zajímavé i pro okolní svět.

JAN ŽIŽKA <<

ILUSTRÁČNÍ FOTO: SHUTTERSTOCK 2 x

>> Operační sál umožní lvovské klinice efektivnější práci. FOTO: AVDZP

NEMOCNIČNÍ SÁL JAKO Z KATALOGU

> Asociace výrobců a dodavatelů zdravotnických prostředků (AVDZP) vybavila v rámci humanitární pomoci dvě kliniky ve Lvově. Komplexní katalogovou nabídku brzy doplní i o prvky elektronického zdravotnictví.

Oblastní nemocnice pro válečné veterány ve Lvově patří na Ukrajině mezi špičková pracoviště, kterým se loni v březnu téměř přes noc radikálně změnil styl a tempo práce. Ze specializované kliniky se stalo frontové zázemí, kam putují ukrajinští vojáci s těžkými zraněními. Ačkoliv je nemocniční komplex moderní, brzy narazil na své limity: personální i materiální. Ochota ukrajinských donorů a vlna mezinárodní solidarity nicméně nemocnici ve Lvově pomohla vyrovnat

se s důsledky ruské agrese, s nimiž se lvovští lékaři každodenně potýkají. Francouzská organizace Doc4Ukraine dodala know-how pro válečnou chirurgii, First Aid Italia One tři nové sanitní vozy, dovybavit nemocnici pomáhal i americký MedShare.

A pozadu nezůstalo ani Česko. Letos v lednu v rámci humanitární pomoci slavnostně předalo oblastní nemocnici dar v podobě dvou operačních sálů, na jinou lvovskou kliniku pak doputovalo zařízení

pro urgentní příjem. Šlo o komplexní dodávku hned několika českých výrobců v rámci vázaného peněžního daru, kterou zaštitila Asociace výrobců a dodavatelů zdravotnických prostředků (AVDZP). Pomoc Ukrajině přitom vychází z principu katalogu, z něhož si příjemce vybírá podobně, jako když si v obchodním domě s nábytkem sestavuje třeba obývací pokoj. Ve dvou lvovských nemocnicích tak pacientům i lékařům nově slouží polohovatelné postele od Linetu, medicínské konzole a operační světla od MZ Liberec, ale třeba také bezdotykové vodovodní baterie od společnosti Sanela nebo odsávací přístroje od firmy Cheirón. „Jde o moderní vybavení, které zkvalitní služby našeho zařízení a umožní nám pracovat mnohem lépe a také komfortněji,“ říká Maksim Prikupenko, ředitel Oblastní nemocnice pro válečné veterány. >

Polní nemocnice i náplasti

Není to poprvé, co renomovaní čeští výrobci spojili své síly a nabídli Ukrajin- cům společnou pomoc. Již loni dovezly české neziskové organizace do země zdravotnickou techniku a materiál, který české firmy spojené v AVDZP poskytly jako dar. A z firemních rozpočtů se humanitární pomoc státu dorovnáva

části. Na dodávce, kterou za českou stranu skládá dohromady společnost Comedeq, se podílí například Ego Zlín nebo Block.

Společně s vybavením mobilní nemocnice navíc poputuje na Ukrajinu také spotřební materiál, aby celé zařízení bylo komplexní a ihned plně použitelné. „V zásilce jsou proto třeba i aseptické

produkt: chytrou aplikaci, která bude obsahovat nejen elektronické návody a instruktážní videa, ale také nástroje pro inventarizaci a kontakty na české či ukrajinské servisní firmy. Měla by umět také propojit jednotlivé lékaře v rámci školení. „Aplikace umožní snadnou instalaci a inventarizaci lékařského zařízení a napomůže zdravotnickému personálu přístroje správně používat. Jejím prostřednictvím bude možné objednávat spotřební materiál či přístroje servisovat a diagnostikovat na dálku. Pro oblasti, kam není aktuálně možné fyzicky dojet, by to bylo velmi užitečné řešení,“ dodává Jan Horák.

» Vybavení bylo financováno z vázaného peněžního daru. FOTO: AVDZP

i nyní. Ještě na jaře by velká zásilka měla doputovat na těžce zkoušený východ Ukrajiny – do Chersonské či Charkovské oblasti. Půjde o kompletní polní ošetrovnu umístěnou ve stanech a kontejnerech, a to včetně zařízení pro jednoduchou chirurgii, operačního sálu, JIP a lůžkové

náplasti s kationty stříbra, které minimalizují vznik sekundárních infekcí, a tedy nutnost následné hospitalizace,“ říká Jan Horák, ředitel firmy Comedeq. Kromě startovacího balíčku se spotřebním materiálem by česká pomoc měla v budoucnu zahrnovat ještě jeden digitální

Česko jako garant

Zatím se souborné nabídky českých zdravotnických prostředků zaměřují na dodávky, které najdou uplatnění jak v samotných nemocnicích, tak v polních podmínkách. Obojí se ale nemusí vylučovat. I Česko si v době koronavirové pandemie vyzkoušelo, že odběry a očkování lze provádět i ve stanech nebo kontejnerech. „Mohou nastat situace, kdy kapacity klinik nebo nemocnic nebudou stačit a je třeba hledat krátkodobé mobilní řešení. Ovšem s vybavením, které se stejně dobře následně uplatní v tradičních ordinacích nebo sálech. A taková řešení umíme nabídnout,“ dodává šéf Comedequ.

Budoucnost českého zdravotnického exportu na Ukrajinu vidí Jan Horák především ve vybavení pro praktické lékaře a jednoduchou chirurgii, tedy

VIRTUÁLNÍ JIPKA MÍŘÍ NA UKRAJINU

Nové technologie někdy najdou uplatnění i tam, kde to původně ani nebylo záměrem. Je to případ i českobudějovického startupu Virtual Lab, který původně vyvíjel digitální trenažery pro manažery zatížené stresem a syndromem vyhoření. V době pandemie nemoci covid-19 si ale tvůrci všimli, že zatímco chybějící lůžka a plicní ventilátory se nakonec sehnat podařilo, personálu chyběly zkušenosti a na klasické zaškolování nebyl čas ani lektoři. Virtuální brýle se specializovaným softwarem tak vyvíjejí

začali přetvářet pro simulaci nemocniční intenzivní péče.

„Varovali nás, že primáři jsou konzervativní a nácvik rutinních i nouzových postupů při ovládání a údržbě přístrojů v digitálním prostředí budou mít jen za hračku. Nemocnice se ale začaly postupně přidávat. A také výrobci. Podařilo se nám v databázi virtuálních přístrojů spojit i největší konkurenty, v tom jsme unikátní i ve světovém měřítku,“ říká Leoš Kubíček, spolujednatel a ředitel Virtual Lab.

VR ICU, jak zní obchodní název virtuálního tréninku pro zdravotníky, je plně v souladu s legislativou a s postupy výrobců zdravotní techniky certifikovanými Státním ústavem pro kontrolu léčiv (SÚKL). Simulátor jipky je ve fázi finálního prototypu testován na klinikách v devíti zemích. A své uplatnění by mohl nalézt i na Ukrajině, a to v rámci komplexní nabídky, kterou sestavuje AVDZP. „Ukrajinské zdravotnictví prochází těžkou fází, která je zároveň ale také příležitostí k větší otevřenosti vůči moderním

lékařských oborech, které bývají pro pacienty prvním záchytným bodem a snižují kapacitní nároky na specializovaná nemocniční pracoviště. S tím souhlasí i Petr Foit, místopředseda AVDZP. „Zvláště v oblasti primární péče by se Česko mohlo stát na Ukrajině garantem. Rozumíme jejich potřebám, umíme dodávat základní diagnostiku a vybavení. Nejde přitom jen o dodávky, role garanta spočívá také v předávání know-how, školení a pomoci s obnovou zdravotnické infrastruktury,“ vysvětluje.

Do nabídky přibude e-health

Nabídka asociace, a to nejen pro Ukrajinu, ale i pro asijské nebo africké země, je postavena na komplexním řešení, v němž české firmy spojují své síly a dovednosti. A těch by do budoucna mělo ještě přibývat. Mezi více než stovkou členských firem AVDZP je i několik společností, které se zaměřují na využití dat ve zdravotnictví – od tvorby databází a propojování, přes elektronickou dokumentaci až po využití virtuálního prostředí pro tréninky, školení nebo rehabilitaci. I tady vidí asociace šanci na ještě širší a komplexnější nabídku. „Pracujeme na projektu e-health, což je segment, který má i na Ukrajině velkou budoucnost. Nejen jako trend, ale i jako prostředí, které může nahradit aktivity, jež zpřetrhala válka. Ta mimo jiné vede k velkým obtížím v mobilitě napříč zemí

>> Ukrajinské kliniky obdržely i základní spotřební materiál. FOTO: AVDZP

a digitalizace je právě způsob, jak část fyzických aktivit nahradit virtuálně,“ zdůrazňuje Petr Foit.

S rozšiřováním nabídky AVDZP souvisí také možné zapojení dalších zemí. Česko je tradičně velmi úspěšné ve vývoji a výrobě zdravotnických prostředků, nikoliv však diagnostických přístrojů. Ani by to nebylo účelné: tento segment obsadila řada renomovaných světových výrobců. „Jednou z cest tak může být zaangażování dalších zemí, které by naše portfolio doplnily tím, v čem se dokážou prosadit,“ dodává místopředseda AVDZP.

Prozatím je jisté, že humanitární dodávky z Česka budou pokračovat, a to nejen za přispění státu a nejrůznějších donorů z tuzemska i zahraničí, ale i samotných firem. Například Linet dodal z vlastních zdrojů svá lůžka na Ukrajinu již v roce 2015, kdy zuřila válka o Doněcko. Ukrajina však není jen zemí, která aktuálně potřebuje pomoc, ale i nadějným exportním teritoriím. „Naše členské firmy se do pomoci výrazně zapojují, mají přitom na zřeteli ale i komerční hledisko. Každá dodávka je referenční, posiluje jejich renomé v zemi, která do budoucna už jen vzhledem k rozloze a počtu obyvatel může skýtat zajímavý byznys,“ vysvětluje Petr Foit.

BLAHOSLAV HRUŠKA <<

technologickým. Návky ve virtuálním prostředí šetří čas i peníze, a kromě toho dokážou naplno rozvinout možnosti, které přístrojové vybavení nabízí,“ doplňuje Leoš Kubíček.

Českobudějovická virtuální jipka kromě toho nabízí v katalogu digitálních modelů i výrobky dalších českých renomovaných výrobců zdravotnické techniky – třeba Linetu. Nabídku české pomoci v „obyčejné“ realitě tak doplňuje i o virtuální svět, který rozšiřuje obzory moderního zdravotnictví.

(bh) <<

FOTO: VIRTUAL LAB

VODA S ČESKOU STOPOU

České vodárenské společnosti mohou pomoci Ukrajině nejen v obnově infrastruktury, ale i modernizaci služeb, expertíze a přechodu na standardy EU.

Světový den vody, který připadá na 22. března, je připomínkou, jak vzácná je to tekutina a jak málo postačí k tomu, abychom o ni přišli. Světo o tom ví sousední Ukrajina, která již rok čelí ruské invazi. Ve válce se totiž nebojuje jen o pozice na frontě a strategické objekty, ale také o přístup k vodě, která se stala cílem i zbraní zároveň. Města jako Mykolaiv nebo Mariupol byla více než měsíc odříznuta od zásobování pitnou vodou a i v relativně klidném Kyjevě jsou výpadky v dodávkách na denním pořádku. V Kachovské přehradě, která je posledním článkem kaskády na ukrajinském toku řeky Dněpr a slouží jako rezervoár pitné vody pro statisíce obyvatel, zase dramaticky ubývá této životadárné tekutiny: pravděpodobně vinou ruských okupantů.

Podle zprávy Státní agentury pro ochranu vodních zdrojů Ukrajiny z loňského listopadu bylo poškozeno či zničeno asi 500 vodohospodářských zařízení, celkově je v ohrožení téměř 750 milionů kubických metrů vody. Mimo jiné i kvůli municí, která znamená vyšší riziko znečištění těžkými kovy. Světová banka odhadla škody v sektoru zásobování vodou a na kanalizační

infrastruktuře na 1,3 miliardy dolarů, po započtení rekonstrukce zavlažovacích, odvodňovacích a hydrotechnických staveb částka dosáhne až 7,7 miliardy USD v následujících deseti letech.

Deset kilo na člověka a den

Znepokojivé zprávy o nedostatkové pitné vodě a poškození kritické infrastruktury Martin Srb ve své kanceláři na Císařském ostrově bedlivě sleduje. A to nejen jako člen výboru Asociace pro vodu ČR (CzWA), ale také jako někdejší viceprezident Českého červeného kříže, který má zkušenosti s humanitární pomocí. „Na vodě je specifické to, že ji potřebujete hodně, a navíc v bezvadné kvalitě. Denní příděl jídla pro celou rodinu se v nouzi vejde do malé tašky, dehydratovaná strava nebo proteinové tyčinky mnoho neváží. V případě vody jsou to tři litry na osobu a den, když do toho započítáme i základní hygienu, jsme na osmi až deseti kilech pro jediného člověka,“ upozorňuje.

V té nejakutnější fázi pomoci nemá proto smysl, aby Česko na dálku vodu vozilo ze

vzdálených zdrojů, které válka ušetřila. Což ovšem neznamená, že by se v humanitární pomoci vodohospodářskému sektoru nedalo nic podnikat. Dobrým příkladem je společnost Hutira, která na Ukrajinu darovala svou mobilní jednotku, která dokáže vyrobit pitnou vodu z povrchových i podzemních zdrojů. Nezisková organizace Člověk v tísni zase z darů EU dodala

VODÁRNÍCI V AKCI

Když před rokem ruská armáda vpadla na Ukrajinu, řada českých firem zmobilizovala síly, začala organizovat sbírky a přemýšlela, co ohrožené zemi z vlastní produkce dodat. Byl to případ i moravské společnosti Hutira, která se specializuje na plynárenství a vodárenství. Krátce po invazi na Ukrajinu zapůjčila elektrocentrálu, darovala kontejnerový modul pro nouzovou ordinaci a také mobilní úpravnu vody umístěnou na přívěsu od firmy Agados, jenž má i certifikát

NATO. Původně šlo totiž o předváděcí výrobek, který Hutira přednostně nabízel armádě. „S tím byl trochu problém, protože úpravna byla klasifikována jako vojenská technika. Nakonec jsme ji ale sami dovezli do Užhorodu, zaškolili místní obsluhu a předali místním,“ vypráví Radek Kundrata, obchodní ředitel Hutiry.

Mobilní úpravna je kromě snadné obsluhy unikátní v tom, že pracuje s třístupňovým čištěním vody a díky čističi si dokáže

FOTO: HUTIRA

Ruské ostřelování na mnoha místech přerušilo i dodávku pitné vody. Lidé se museli spolehnout na náhradní zdroje v podobě studní. FOTO: SHUTTERSTOCK

vidí vodohospodářský technolog šanci pro české experty. „Naší výhodou je, že jsme si také prošli transformační fází a museli se naučit výrobu a dodávku vody nebo čištění odpadních vod chápat jako poskytování kvalitní služby zákazníkům. Díky tomu dokážeme nabídnout dobrá a nákladově efektivní řešení,“ vysvětluje Martin Srb, který je manažerem útvaru technologie vod v Pražských vodovodech a kanalizacích. Samotné know-how úpravy vody je podle něj globalizované a Česko si sotva nějakou technologii může nárokovat. O lidských zdrojích to ale tak docela neplatí. „Čeští vodohospodáři mají obecně vysokou erudici a dokáží mnoho problémů vyřešit na pracovní úrovni, aniž by se museli opírat o rozhodnutí expertů a konzultantů,“ vyzdvihuje.

Nejen vodovody, ale i analýzy

O tom, jak široké je pole pro české vodohospodářské know-how na Ukrajině, svědčí i pohled na Vodní strategii do roku 2050, kterou ukrajinský kabinet přijal na sklonku loňského roku. Kromě plného zásobování obyvatelstva pitnou vodou (toho by Ukrajina chtěla ve městech dosáhnout do roku 2030) totiž obsahuje i řadu oblastí, v nichž české firmy již nyní úspěšně působí ve východní Evropě či na Balkáně. Jde například o monitoring znečištění v odpadních vodách, recyklaci nebo analýzu rizik, která dokáže vytvářet krizové plány pro období sucha nebo povodní.

„Vodohospodářství je dnes multioborová disciplína, která vyžaduje propojení veřejné, soukromé i výzkumné sféry. V Česku se nám to povedlo a věřím, že naše zkušenosti budou pomáhat i na Ukrajině,“ dodává Martin Srb, člen výboru Asociace pro vodu ČR. Podobně to vidí i obchodní ředitel Hutiry Radek Kundrata. Ukrajinec má podle něj české firmy z oboru co nabídnout. „Česko je vodárenská velmoc a myslím, že na Ukrajině jsme si získali podobně jako třeba Poláci nebo Slovinci lepší výchozí pozici než řada západoevropských zemí,“ uzavírá.

BLAHOŠLAV HRUŠKA <<

do Kyjevské a Černihivské oblasti několik čerpadel a s pomocí místních dobrovolníků rozdávala balenou vodu.

Pomoc na cestě do EU

Na mnoha místech Ukrajiny se ale pomoc přesouvá z humanitární fáze do té rekon-

strukční. A právě při poválečné rekonstrukci infrastruktury mohou své uplatnění najít čeští vodohospodáři. Jak upozorňuje Martin Srb, nepůjde jen o návrat ke stavu před ruskou invází, ale o posunutí celého vodárenského oboru blíže ke standardům EU. Ukrajina loni podala svou přihlášku ke členství v unii a veškerou legislativu tak musí přibližovat té evropské. A právě v tom

kteřá by mohla sehrát roli i v poválečné obnově Ukrajiny. „Rozvoj vodárenství má velký potenciál. Již před válkou chybělo na Ukrajině často servisní zázemí a zaměstnanci zde nebyli proškoleni na modernější technologie. Na rozvoj komerčních aktivit je ještě brzo, teď je pro nás hlavní v rámci našich možností pomoci dostat pitnou vodu k části obyvatel, kteří k ní mají omezený přístup. Doufáme, že se do této pomoci mnohem více zapojí i stát,“ říká obchodní ředitel firmy Hutira.

(bh) <<

snáze poradit i s povrchovými nečistotami. Dvoutunový stroj přitom zvládne vyrobit až 1500 litrů pitné vody za hodinu a lehce se přemísťuje, čehož Ukrajinci využívají. „Naše zařízení pracovalo v Černihivu, několikrát se přesouvalo a dnes pomáhá dodávat vodu v Mirově na jihovýchodě země,“ dodává Radek Kundrata s tím, že v rámci pomoci chce Hutira na Ukrajinu poslat také vybrané komponenty pro vodárenskou infrastrukturu.

Příběh Hutiry má ještě jeden zajímavý aspekt – firma má totiž od roku 2011 na Ukrajině svou dceřinou společnost,

ČESKO POSKYTLA UKRAJINĚ PŘES MILIARDU KORUN

Češi byli mezi prvními, kteří po loňské ruské invazi na Ukrajině pomáhali. Na humanitární pomoci se vedle ministerstva zahraničí podílely rezorty vnitra či zdravotnictví, významnou roli hrály Správa státních hmotných rezerv a Hasičský záchranný sbor. V ohromné míře se zmobilizovala také občanská společnost, soukromý i akademický sektor.

Pohled do historie

Česko pojí s Ukrajinou dlouholeté vazby kulturně-sociální i politicko-geografické. Dnešní ukrajinská Zakarpatská oblast byla od roku 1919 součástí Československa jako Podkarpatská Rus. V roce 1939 byla tato část první republiky obsazena Maďarskem, roku 1945 byla Československem odstoupena Sovětskému svazu a připojena k Ukrajinské SSR. Po roce 1947 se zdálo, že ustálení poměrů ve východní Evropě, prosazené v důsledku dohod z Jaltské konference, zabrání válečnému konfliktu v celém tomto prostoru. Takový dojem trval i po roce 1991, kdy se Sovětský svaz rozpadl. V současné době vidíme jasně historickou omezenost a dočasnost těchto představ a zdánlivých jistot.

Česko se postavilo na stranu Ukrajiny již po anexi Krymského poloostrova a po násilných převratech v Doněcké a Luhanské oblasti. Česko podpořilo sankce, které prosazovala Evropská unie a její spojenci. V současnosti se stalo jednou z nejvýrazněji vystupujících zemí, pokud jde o izolaci Ruska a sankce vůči ruskému režimu.

Česká pomoc

Česko poskytuje Ukrajině pomoc nepřetržitě od roku 2014. V důsledku ruského vpádu na Ukrajinu v únoru 2022 nastal rychlý a masový příchod uprchlíků z Ukrajiny, především žen a dětí, do České republiky. Počet běženců z Ukrajiny již dosáhl půlmilionové hranice a další vývoj přílivu běženců závisí na dalším průběhu války. Přes tento skokový nárůst se Česko s uprchlickou vlnou vyrovnalo dobře.

Nejen díky vládní pomoci a rychlé reakci krajů, obcí a nestátních organizací, ale zejména díky solidaritě a pomoci českých občanů. Velmi dobře zafungovala jak koordinace mezi jednotlivými rezorty v Česku, tak i koordinace mezi členskými státy Evropské unie v rámci Evropského systému civilní ochrany, která umožnila získat lepší přehled o potřebách Ukrajiny a poskytování materiální pomoci.

Češi byli mezi prvními, kteří pomáhali. Již 25. února 2022, tedy den po začátku invaze na Ukrajinu, česká vláda schválila svým usnesením prostředky ve výši 300 milionů korun na naléhavou pomoc

napadené zemi. Ta se soustředila především na zajištění okamžitých potřeb ukrajinských obyvatel prchajících před válkou. V dalším průběhu Česko uvolnilo na humanitární pomoc celkem přes 1 miliardu korun. Na realizaci humanitární pomoci se vedle ministerstva zahraničí podílely rezorty vnitra či zdravotnictví. Významnou roli hrála také Správa státních hmotných rezerv či Hasičský záchranný sbor ČR. Další prostředky byly vynaloženy na péči o 485 tisíc ukrajinských uprchlíků v Česku.

V ohromné míře se zmobilizovala také občanská společnost, soukromý i akade-

» Diakonie Českobratrské církve evangelické pomáhá v Zakarpatské oblasti vnitřně vysídleným osobám z východní a jižní Ukrajiny. FOTO: MZV

» Ředitel odboru rozvojové spolupráce Petr Gandalovič na monitorovací misi v Mukačevu. Humanitární pomoc tam zajišťuje také Charita Česká republika. FOTO: MZV

mický sektor. Lidé nabízeli svou podporu formou dobrovolnické činnosti, materiální, potravinové či finanční pomoci. Nestátní organizace ihned začaly pomáhat ukrajinským uprchlíkům v Česku, ale i přímo na území Ukrajiny či Moldavska, které bylo jako sousední země Ukrajiny cílem velkého množství uprchlíků. Své služby a významné finanční příspěvky na pomoc Ukrajině nabídl soukromý sektor. Ve veřejných sbírkách se v loňském roce podařilo vybrat více než dvě miliardy korun.

Stabilizace a obnova

Pomoc Ukrajině, ale také odezva na globální dopady, byla jednou z hlavních priorit českého předsednictví v Radě EU v humanitární a rozvojové oblasti. Česko vyjednávalo společná humanitární sdělení, která se využívala při jednáních na mezinárodních fórech a apelovala mimo jiné na okamžité zastavení agrese, dodržování mezinárodního humanitárního práva a ochranu civilistů.

I přes pokračující konflikt se potřeby Ukrajiny vyvíjejí směrem od naléhavé humanitární pomoci ke stabilizaci a obnově. Česko je součástí těchto procesů od samého začátku. Formulace konkrétních stabilizačních a rekonstrukčních ak-

tiv je zatím obtížná vzhledem ke stále složitější bezpečnostní situaci i nepřehlednému zapojení množství aktérů a finančních toků. Česká republika má ale zájem i nadále zůstat jedním z hlavních a ceněných partnerů Ukrajiny. Má jasnou vizi zúročit v rámci svého Programu humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské asistence Ukrajině pro roky 2023-2025 svou zkušenost z přístupového procesu do EU i mnohaleté partnerství s Ukrajinou.

Jak zdůraznil ministr Jan Lipavský ve svém projevu na Valném shromáždění OSN k výročí vpádu Ruska na Ukrajinu: „Česko se nadále bude zasazovat, aby celá Evropská unie a celý svět Ukrajinu podporovaly“.

Příprava na rekonstrukci

Zapojení do poválečné obnovy Ukrajiny se již nyní diskutuje jak na úrovni resortů – bilaterálně, s ukrajinskými resortními partnery, tak v rámci mezi-resortní pracovní skupiny pro Ukrajinu, která pracuje pod Radou pro zahraniční rozvojovou spolupráci. Ministerstvo zahraničí se v součinnosti s dalšími resorty připravuje také na obnovu Ukrajiny po válce, a to prostřednictvím programu, který vláda schválila v loňském roce.

Ten umožní výrazné zapojení českých firem, nestátních organizací i veřejného a akademického sektoru do stabilizace a obnovy Ukrajiny. Do roku 2025 bude na tento program z českého rozpočtu ročně vyčleněno 500 milionů korun. Program rovněž předpokládá využití prostředků, které budou získány zapojením se do programů financovaných EU a dalšími velkými donory.

Program asistence Ukrajině obsahuje hlavní zásady pro pokračující pomoc a návrh komplexního programu. Je koncipován napříč humanitární a hospodářskou asistencí, ale také napříč veřejným, soukromým, akademickým a neziskovým sektorem. Počítá s maximálním zapojením české expertízy a českých řešení, a to i v kontextu snahy o reformy a sbližování Ukrajiny s EU. Do řízení Programu budou zapojeny všechny zainteresované resorty ČR i platformy implementačních partnerů ze soukromé a neziskové sféry. Na Ministerstvu průmyslu a obchodu pak je ustavena platforma pro hospodářskou spolupráci (česká část česko-ukrajinské obchodní komory). Sektorově orientovaná spolupráce bude hrát důležitou roli i v poválečné obnově.

Ministerstvo zahraničí dále jmenovalo zástupce v sekretariátu koordinační platformy všech dárců. Česká pomoc Ukrajině má u mezinárodního společenství velmi dobrou odezvu. Postavení Česka, českých firem a dalších subjektů na Ukrajině je unikátní. V rámci obnovy Česko podporuje přibližování Ukrajiny k Evropské unii. Česko má zkušenosti s vlastní transformací a procesem přístupu do EU a může Ukrajině toto know-how nabídnout. Tento proces bude vyžadovat zapojení všech aktérů, významná bude role českých firem, neziskových organizací i resortů, které jsou nositeli této zkušenosti.

Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci MZV ČR

 Delší verze článku na webu [Export.cz](https://www.export.cz)

MATERIÁL, STÁŽE, ALE I „POŽÍRAČ“ BAKTERIÍ

» Klastř CzechBio chce ukrajinským kolegům nabídnout vybavení, ale i zapojení do výzkumného a akademického provozu v Česku. Staví přitom na podobné tradici i struktuře biotechnologického oboru.

Neúčinnost antibiotik na některé kmeny bakterií je velkým problémem současné medicíny. Jednou z metod, která by mohla antibiotickou léčbu částečně nahradit, je takzvaná bakteriofágová terapie. Stručně řečeno jde o to „naučit“ viry likvidovat nebezpečné bakterie. Princip „požírání“ bakterií byl objeven před více než sto lety, právě díky víře ve všemocnost antibiotik se ale v západní medicíně nikdy moc neuchytil. V posledních letech výzkum fágové terapie ovšem zažívá renesanci a jednou z firem, která metodu rozvíjí, je i česká společnost MB Pharma.

V současnosti v první fázi klinických zkoušek testuje svůj přípravek Duofag, který by měl být ve formě spreje účinný proti dvěma bakteriím, jež vykazují vysokou odolnost proti tradičním antibiotikům. „Požírač“ bakterií by navíc mohl získat i zajímavou ukrajinskou stopu. Fágová terapie byla totiž v zemích bývalého Sovětského svazu rozvíjena více než na Západě a MB Pharma tak doufá, že právě na Ukrajině by mohla najít nová partnerství. „V zemi panuje silné povědomí o této metodě, prostředí je celkově vstřícné. I to je jeden z důvodů, proč bychom chtěli část třetí fáze klinických zkoušek provést také na pacientech v některé z ukrajinských klinik,“ říká Marek Moša, majitel a ředitel firmy MB Pharma. Výrobky jeho firmy se ostatně již na Ukrajinu dostaly. MB Pharma dodává české armádě autoinjekční pera, která doputovala Ukrajiněm v rámci humanitární pomoci státu.

Malé týmy, blízká témata

Společnost, která vyvíjí nadějný lék na některé druhy infekcí, není jedinou ve svém oboru, jež vidí na Ukrajině možnosti pro širší spolupráci. CzechBio

FOTO: SHUTTERSTOCK

– asociace biotechnologických společností ČR, která sdružuje téměř dvacet firem či vědeckých pracovišť, nedávno vypracovala společný návrh pomoci ukrajinským kolegům. Sahá od dovybavení spotřebním materiálem, po školení a stáže v Česku, účasti na výzkumných a vývojových projektech až po vysílání českých biotechnologických expertů na Ukrajinu. „Vycházíme z toho, že před válkou byla na Ukrajině špičková pracoviště na stejné úrovni jako u nás. Biotechnologie jsou obecně považovány za obor, který je motorem moderní ekonomiky, a navíc je postaven na spolupráci zahraničních partnerů. Vzhledem k tradici či kulturní blízkosti tak věříme, že průnik témat bude v případě Ukrajiny větší, než by tomu bylo v západní Evropě,“ vysvětluje Pavel Markalous, manažer klastř CzechBio. Výhodou může být paradoxně i to, že společnosti sdružené v oborové asociaci tvoří oproti Západu relativně malou rodinu. „Typická česká biotechnologická firma má 10 až 30 za-

městnanců, jádrem jsou malé výzkumné týmy, od nichž se odvíjí i struktura firmy a možnosti financování,“ dodává Pavel Markalous.

Nakolik a kdy bude možné více propojit české a ukrajinské biotechnologie, zatím není kvůli válce možné načasovat. Situace jednotlivých firem a vědeckých pracovišť na Ukrajině se navíc hodně liší a spolehlivá čísla chybějí. Podle lednového čísla časopisu Nature ale nejsou dopady ruské agrese na ukrajinskou vědu a výzkum tak devastující, jak se zprvu soudilo. Ze zhruba 300 vědeckých pracovišť jich 228 ruské útoky dosud přežilo bez následků. Ukrajinské Ministerstvo pro školství a vědu pak odhaduje, že ze země před válkou uprchla desetina výzkumníků. Ti zbylí se vesměs snaží své obory udržet a obracejí se na své kolegy v zahraničí. I to dává naději, že by iniciativa CzechBio mohla být úspěšná.

BLAHOŠLAV HRUŠKA <<

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

SVAZ PRŮMYSLU A DOPRAVY
ČESKÉ REPUBLIKY

ČESKO-AFRICKÁ KONFERENCE O INVESTIČNÍCH A OBCHODNÍCH PŘÍLEŽITOSTECH

PRAHA, 26. 4. 2023

Konference zaměřená na investiční příležitosti a obchodní spolupráci mezi českými a africkými partnery z Etiopie, Ghany, Jihoafrické republiky, Keni a Zambie. Akce nabídne možnost setkání s českými ekonomickými diplomaty, africkými investičními agenturami a finančními institucemi.

Konference se uskuteční v prostorách Černínského paláce pod záštitou Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Na konferenci se registrujte na akceod@mzv.cz

NAJDETE NÁS NA WEBU EXPORT.CZ A SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH

 Ekonomická
diplomacie ČR

 Ekonomická
diplomacie ČR

 ed_mzvcr

www.export.cz